

İNFOGRAFİKLERLE

SOYKIRIMLAR VE GAZZE

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ

Yozgat Bozok Üniversitesi Yayınları
2026

İNFOGRAFİKLERLE

SOYKIRIMLAR VE GAZZE

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ

Yozgat Bozok Üniversitesi Yayınları
2026

Yayın no: 4

Yozgat Bozok Üniversitesi Adına
İmtiyaz Sahibi
Prof. Dr. Evren YAŞAR
Rektör

Yayın Editörü
Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ
Yozgat Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi

Yarışma Koordinasyon
Öğr. Gör. Kâmil BÜYÜKER
Ekmeleddin İhsanoğlu Tarih ve Kültür Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ
Yozgat Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi

Yarışma Düzenleme Kurulu
Doç. Dr. Enes BALOĞLU
Doç. Dr. Gökalp ÇINARER
Doç. Dr. Selçuk ÇETİN
Doç. Dr. Kurbani GEYİK
Dr. Öğr. Üyesi Nazmi Ekin VURAL
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahim YALÇIN
Dr. Öğr. Üyesi Mürüvvet ÇIKIN
Dr. Öğr. Üyesi Nasıf Ali ÜNÜGÜR
Arş. Gör. Dr. Burçak KADIOĞLU

Danışma Kurulu
Prof. Dr. İbrahim ERDAL
Prof. Dr. Yunus ÖZGER
Prof. Dr. Alper MUMYAKMAZ
Prof. Dr. Ejder ÇELİK
Dr. Öğr. Üyesi Selmani OKUMUŞ
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan GÜZEL

Grafik Tasarım
İbrahim BAYRAKTAR
Yusuf ERDUGAN

Baskı
2026

ISBN
978-605-2276-06-8

Yozgat 2026

Adres
Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörlüğü
Erdoğan Akdağ Kampüsü
7. Km YOZGAT
Tel: 0354 217 24 56
Faks: 0354 212 80 56
infografikyarismasi@bozok.edu.tr

bozok.edu.tr
bozokedutr

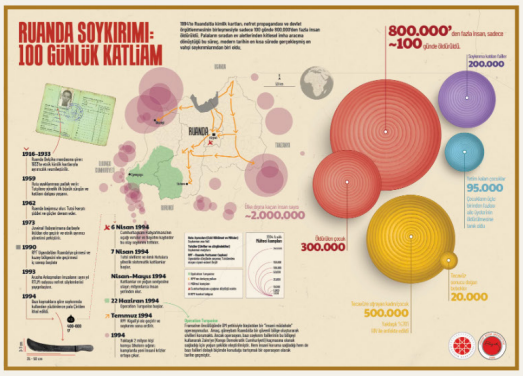
Bu katalogda yer alan infografik eserler, "Dünya Soykırımları Tarihi ve Gazze" konulu İnfografik Yarışması kapsamında dereceye giren eserlerden oluşmaktadır. Yarışma kapsamında eser sahipleri tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde tanınan kullanım ve yayın hakları, yarışma şartnamesi ve ilgili düzenlemeler doğrultusunda Yozgat Bozok Üniversitesi'ne aittir. Eserlere ilişkin katalog açıklamaları ve tanıtım metinleri Yayın Ekibi tarafından hazırlanmıştır. Bu metinler, eserlerin içeriğini tanıtmak ve katalog bütünlüğünü sağlamak amacıyla hazırlanmış olup eser sahiplerinin özgün eserlerinden ayrı bir içerik olarak değerlendirilmelidir. Bu katalogda yer alan eser ve metinlerin, çoğaltılması, yayımlanması, dağıtılması veya ticari amaçla kullanılması yasaktır.

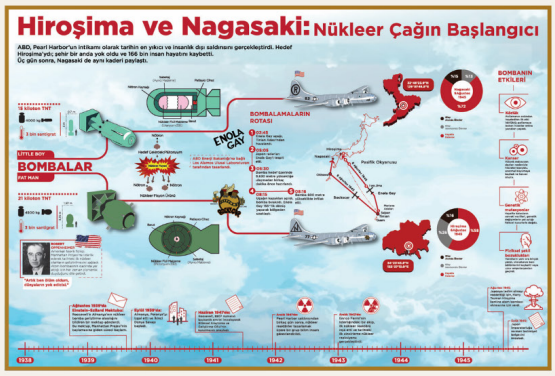
İÇİNDEKİLER

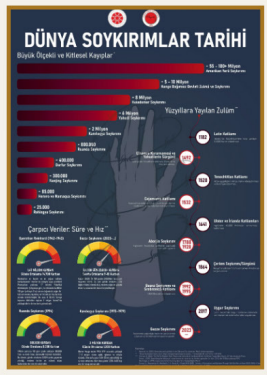
Sunuş | Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ 7
Takdim | Prof. Dr. Evren YAŞAR 8
Kısa Bir Tarihi Panorama | Öğr. Gör. Kâmil BÜYÜKER 10
Tarihe Düşülen Önemli Not | Prof. Dr. Alper MUMYAKMAZ 14
İnfografik: Dijital Çağın Müstakil Belgeseli | Yılmaz YÜCEL 15

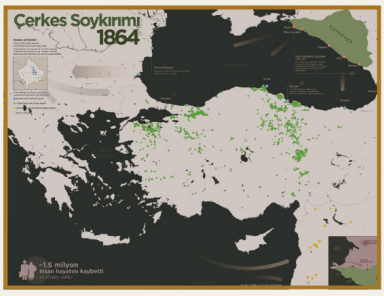
Eserler

Dünya Soykırımlar Tarihi ve Kitlesel Kayıplar 18
Ruanda Soykırımı: Sistematik Nefret ve Toplumsal Yıkım 20
Hiroşima ve Nagasaki: Nükleer Çağın Başlangıcı ve İnsani Kırım 22
Çerkes Soykırımı: 1864'ün Büyük Sürgünü ve Kaybolan Bir Ulus 24
Holodomor: Ukrayna'da Yapay Kıtlık ve Sistematik İmha 26
Srebrenitsa: Güvenli Bölgenin İhaneti ve Bosna Soykırımı 28
Gazze ve Çocuk: Nişancı Şiddeti ve Hedef Alınan Gelecek 30
Srebrenitsa Soykırımı: Adalet Arayışı ve Tarihsel Hafıza 32
Gazze'de Nekropolitik Strateji ve Kurumsal Yıkım 34
Kıbrıs'ta Etnik Temizleme Girişimi (1963-1974) 36
Ruanda Soykırımı: Yüz Günlük Karanlık ve Uluslararası Sessizlik 38
Hocalı Katliamı: İnsanlık Tarihinin Kara Lekesi 40
Kamboçya Soykırımı: Sıfır Yılı ve Radikal Toplumsal Tasfiye 42
Holokost: Endüstriyel Nefret ve Sistematik Yok Oluş 44
Ahıska Sürgünü: İkinci Dünya Savaşı'nın Unutulan Trajedisi 46
Tazmanya Soykırımı: Bir Halkın Yok Edilişi 48
Kızıl Kmerlerin Terör Saltanatı: Kamboçya Soykırımı 50
Arakanlı Müslümanlar 52
Gazze'de Hedef Sağlık Sistemi 54
Ödül Töreni, Sergi ve Panelden Yansımalar 56

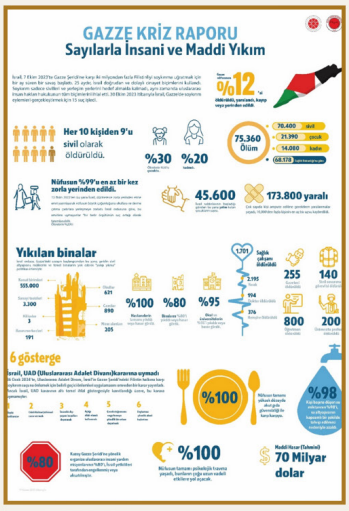

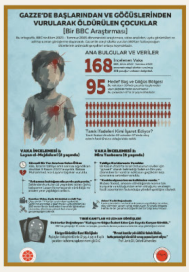

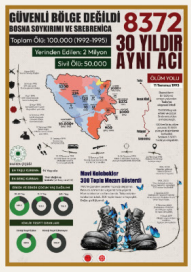

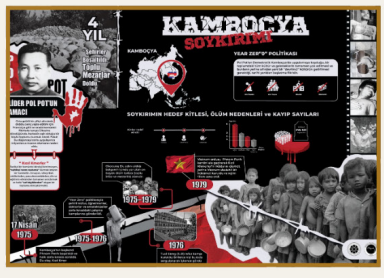

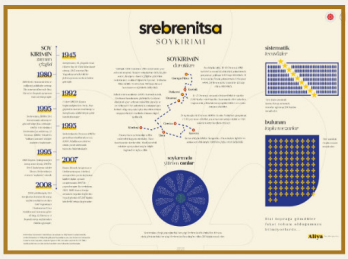

İNFOGRAFİKLERLE
SOYKIRIMLAR
VE GAZZE

SUNUŞ

Günümüzde bilgiye ulaşmak hiç olmadığı kadar kolay olsa da, dijital dünyada karşılaştığımız yoğun bilgi akışı çoğu zaman doğru ile yanlışı ayırt etmemizi zorlaştırmaktadır. Özellikle geçmişte yaşanan büyük trajediler, hızla değişen gündemin altında kolayca unutulabilmektedir. Oysa toplumsal hafızayı diri tutmak ve yaşanan acılardan ders çıkararak bunları gelecek nesillere aktarmak, sadece entelektüel değil, insani bir sorumluluktur. Yozgat Bozok Üniversitesi olarak hayata geçirdiğimiz "Dünya Soykırımlar Tarihi ve Gazze" temalı infografik yarışması, tam da bu sorumluluk bilinciyle; karmaşık verileri herkes için anlaşılır ve çarpıcı birer görsel hikâyeye dönüştürmeyi amaçlamıştır.

Bilgi kirliliğinin hızla arttığı günümüz iletişim ortamında, infografikler artık sadece bir grafik çalışması değil; karmaşık olayları sadeleştirerek hakikati ortaya çıkaran stratejik bir iletişim aracıdır. Yarışmamıza katılan tasarımcılar; Gazze, Srebrenitsa, Kamboçya, Ruanda ve Doğu Türkistan gibi bölgelerde yaşanan sistematik olayları; tarafsız bir veri analizi ve estetik bir duyarlılıkla kompozisyonlara dönüştürdüler. Tasarlanan her bir eser, geçmişin acılarını bugünün dijital diline tercüme eden; hem akademik hem de vicdani birer belge niteliği taşımaktadır. Bu çalışma, tarihin sessiz kalmış sayfalarını görünür kılarak, yaşananları hatırlatmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamlı projenin fikir aşamasından, final sergisine ve kitaplaşma sürecine kadar uzanan yolculuk, kolektif bir çabanın ürünüdür. Projemize dair vizyoner desteklerini esirgemeyen Rektörümüz Prof. Dr. Evren Yaşar'a, eserlerin akademik niteliğini titizlikle değerlendiren jüri üyelerimize ve yarışmanın gerçekleşmesine emek veren yarışma yürütme ekibimize en kalbi şükranlarımı sunarım.

Bu eser, iletişim dünyasının dijitalleşen yapısında, tarihin sorumluluğunu taşımaya aday tasarımcılarımızın bir hakikat manifestosudur. Geçmişin trajedilerinden yola çıkarak geleceği daha adil ve bilinçli bir perspektifle inşa etme arzusuyla, bu çalışmanın literatürde kalıcı bir yer edinmesini temenni ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Hüdai ATEŞ
Yarışma Koordinatörü / Editör

TAKDİM

İnsanlık tarihi, ne yazık ki salt teknolojik ve bilimsel ilerlemelerin değil; aynı zamanda egemen güç ilişkilerinin, sömürge sonrası paylaşımların ve kitlesel kırımların da tarihidir. Modernitenin insana vadettiği evrensel haklar beyannameleri ve kurumsal koruma kalkanları, jeopolitik çıkarların ve küresel güç dengelerinin kör noktalarında her defasında işlevsiz kalmıştır. Bugün dönüp arkamıza baktığımızda; Hocalı'dan Ruanda'ya, Doğu Türkistan'dan Arakan'a, Kamboçya'dan modern dünyanın gözleri önünde bir açık hava hapishanesine ve imha sahasına dönüştürülen Gazze'ye kadar uzanan kara lekeler, insanlığın kolektif vicdanındaki amansız yaralar olarak varlığını sürdürmektedir. Bu bağlamda, yaşanan trajedileri sadece geçmişin birer istatistiki verisi olarak değil, bugünün ve yarının dünyasına doğrultulmuş yapısal tehditler olarak okumak hayati bir zorunluluktur. Yozgat Bozok Üniversitesi olarak, işte bu küresel ve vicdani sorumluluğu akademik dünyanın gündemine taşımayı temel bir görev addetmekteyiz.

İçinde bulunduğumuz enformasyon çağında, dezenformasyon duvarlarını aşmanın yolu, değişen iletişim dünyasının sunduğu yeni ve dinamik anlatım dillerini benimsemekten geçmektedir. Üniversitemiz ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Dünya Soykırımlar Tarihi ve Gazze" temalı infografik tasarım yarışması, karmaşık verileri yapı sökümüne uğratarak manipülasyona karşı hakikatin altını çizen, içeriği ve niteliği bakımından Türkiye'nin ilklerinden biri olma özelliğini taşıyan öncü bir projedir. Genç tasarımcılarımızın bu analitik dili kullanarak insanlığın kanayan yaralarını belgelemesi, hem iletişim bilimleri hem de dijital hafıza çalışmaları açısından tarihi bir adımdır. Hakikatin manipüle edildiği bir çağda bu öncülük, akademiye yeni bir soluk kazandırmıştır.

Bu çapta öncü ve küresel ölçekte vicdani bir vizyon taşıyan projenin, hak ettiği toplumsal yankıyı bulabilmesi ancak devletimizin stratejik refleksleriyle uyumlu bir hamilikle mümkündü. Bu doğrultuda, ülkemizin iletişim stratejilerini küresel boyutta yöneten T.C. İletişim Başkanlığı ile gerçekleştirdiğimiz iş birliği, yarışmamızın değerini ve entelektüel zeminini çok daha güçlü bir boyuta taşımıştır.

Bu anlamlı çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor; kitabın, insanlık vicdanına katkı sunmasını, barış, adalet ve merhamet anlayışının güçlenmesine vesile olmasını temenni ediyorum. Diğer taraftan enformasyon çağının dijital araçlarını birer adalet enstrümanına dönüştürerek insanlığın ortak acılarına parmak basan genç tasarımcılarımıza ve öğrencilerimize en kalbi şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Evren YAŞAR
Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörü

Dünya Soykırımlar Tarihi[1]
Kısa Bir Tarihi Panorama

Soykırım; ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu tamamen ya da kısmen fiziksel veya biyolojik olarak yok etme özel kastıyla, BM Soykırım Sözleşmesi'nde sayılan fiillerden birinin gerçekleştirilmesidir.

Savaşlar silahlı kuvvetler arasında yapılır; evrensel anlayışa göre sivil halk savaşın tarafı değildir ve asla hedef alınamaz. Silahların sivillere çevrilmesi, hem bu evrensel anlayışla hem de Birleşmiş Milletler'in süreç boyunca imzaladığı çok sayıda uluslararası sözleşmeyle çeliştiği için suç kabul edilir. Ancak, her sivil kitlesel öldürüm soykırım değildir. Bir olayın soykırım sayılabilmesi için başka koşullar da gerekmektedir.2 Yani, her savaş ve insanlık suçu soykırım kapsamına girmez; ancak her soykırım, bağışlanamaz bir insanlık suçudur.

II. Dünya Savaşı sırasında ABD'ye iltica eden Raphael Lemkin'in 1944'te yazdığı Axis Rule in Occupied Europe adlı eseriyle kavramsal olarak tanımlanan soykırım (genocide) kavramı, 1948'de BM'nin "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"ni onaylamasıyla uluslararası arenada tartışılmıştır. Bu sözleşme, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu tamamen veya kısmen yok etmeyi amaçlayan fiilleri soykırım suçu sayar. Bunlar:

Gruba mensup olanların öldürülmesi,
Grup üyelerine ciddi bedensel veya zihinsel zarar verilmesi,
Grubun yaşam koşullarının kasıtlı olarak değiştirilmesi,
Grup içinde doğumların engellenmesine yönelik önlemler alınması.

Lemkin'in çabalarıyla BM tarafından çerçevesi çizilen soykırım olgusu, insanlığın toplu yaşama geçişinden bu yana acı bir tarihi gerçekliktir. Yerleşik yaşama geçiş, toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel menfaatleri doğrultusunda siyasi, dini, etnik ve ulusal temelde ayrışmasına ve soykırım teşebbüslerinin artmasına yol açmıştır.

İlk dönemlerden itibaren sözlü tarih geleneğiyle aktarılan soykırım teşebbüslerinin failleri ve kurbanları hakkında kesin bilgiye ulaşmak zordur; ancak arkeolojik bulgular, yazılı tarih ve hatıratlar, insanlığa karşı işlenen suçların dehşet verici boyutlarını ortaya koymaktadır. Coğrafi Keşiflerle başlayan sömürgecilik dönemi ise, Amerika, Afrika ve Avustralya'daki yerlilere karşı sistematik soykırımlar ve misyonerlik faaliyetlerinin yol açtığı toplumsal çatışmalar ile hafızalarda derin izler bırakmıştır.

---

[1]Bu metinin hazırlanmasında İstanbul Üniversitesi Uluslararası Soykırım ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar Enstitüsü'nden istifade edilmiştir. (https://usise.istanbul.edu.tr/tr/content/tarihce/tarihce)

[2]Osman Karatay, "Soykırım, Toplumsal Hafıza ve Tarihsel Görecelileştirme", Yeni Türkiye, Ermeni Sorunu Özel Sayısı, Ocak-Şubat 2001, Sayı:37, s.308.

Coğrafi Keşifler Öncesi Soykırımlar ve İnsanlığa Karşı Suçlar

MÖ 149-146 Kartaca'nın Yıkılması: Roma'nın Kartaca'yı barbar ilan ederek halkının çoğunu öldürmesi ve sağ kalanları köleleştirmesi.

1066 Granada Katliamı: Granada'da Yahudi vezir ve yaklaşık 4.000 Yahudi'nin katledilmesi.

1095 Clermont Konsili: Papa II. Urbanus'un Müslümanlara karşı savaş çağrısı.

1096-1270 Haçlı Seferleri: Yüz binlerce Müslüman'ın katledilmesi ve mallarının yağmalanması.

1182 Latin Katliamı: İstanbul'da Katolik/Latinlere karşı yaklaşık 60.000 kişinin öldürülmesi.

1204 IV. Haçlı Seferi ve İstanbul'un İstilası: Haçlıların Ortodokslara saldırması, şehrin yağmalanması.

13.-14. Yüzyıl Moğol İstilası: 3-6 milyon insanın öldürülmesi, kitlesel göçler.

14-16. Yüzyıl Avrupa'da Yahudi Soykırımı: Sürgün, asimilasyon, malların yağmalanması, ibadet mekânlarının tahribi.

1492 Elhamra Kararnamesi ve Yahudilerin Sürgünü: İspanya'dan Yahudilerin sürülmesi, Osmanlı'nın iltica izni vermesi.

1096-1270 Haçlı Seferleri: Yüz binlerce Müslüman'ın katledilmesi, yurtlarından edilmesi ve mallarının yağmalanması.

1204 IV. Haçlı Seferi ve İstanbul'un İstilası: Bizans'a yardım gerekçesiyle İstanbul'a giren Haçlıların, Ortodoksları katletmeleri ve şehri yağmalamaları.

13.-14. Yüzyıl Moğol İstilası: Moğol kabilelerinin birleşerek başta Türkler olmak üzere Asya ve Doğu Avrupa halklarını soykırıma tabi tutması.

14-16. Yüzyıl Avrupa'da Yahudi Soykırımı: Avrupa genelinde Yahudilere yönelik saldırılar, sürgünler ve asimilasyon.

1492 Elhamra Kararnamesi ve Yahudilerin Sürgünü: İspanya, Sicilya ve Portekiz'den Yahudilerin sürülmesi, Osmanlı'ya sığınmaları.

Coğrafi Keşifler Sonrası Soykırımlar ve İnsanlığa Karşı Suçlar

1520 Tenochtitlan Katliamı: Aztek uygarlığının imhası, halkın köleleştirilmesi ve Hıristiyanlaştırılması.

1532 Cajamarca Katliamı: İspanyol kuvvetlerinin İnka halkının büyük kısmını katletmesi, geriye kalanların köleleştirilmesi.

1523-1541 Maya Medeniyeti'nin İmhası: Pedro Alvarado komutasındaki kuvvetlerin Mayaları imha etmesi.

1603-1637 Manila ve Filipinler Katliamları: 50.000'e yakın Çin kökenli insanın katledilmesi.

1604-1763 Iroquois Yerlilerinin Katledilmesi: Fransızların Kanada'da Iroquois yerlilerini soykırıma tabi tutması.

1622-1924 Amerika'da Yerli (Kızılderili) Soykırımı: 50-70 milyon yerlinin planlı, sistematik politikalarla yok edilmesi.

1641 Ulster ve İrlanda Katliamları: İngilizlerin 40.000 Protestan yerleşimciyi katletmesi.

1645-1646 Sichuan Katliamı: Bir milyon Sichuanlının öldürülmesi.

1713 Tuscarora Savaşı: Carolina'da yerlilerin topluca katledilmesi.

1788-1928 Aborjin Soykırımı: İngilizlerin Avustralya yerlilerine uyguladığı sistematik soykırım.

1830 Yerlileri Taşıma Yasası: ABD'de Beş Uygar Kabile'nin sürgünü ve toplu ölümler.

1864 Çerkes Soykırımı/Sürgünü: Rusya'nın yaklaşık 1.5 milyon Çerkesi Anadolu'ya sürgün etmesi.[3]

1878-1918 Balkanlarda Türk-Müslümanlara Yönelik Soykırım: 3 milyon kişinin katli ve zorunlu göçleri.

1904-1908 Herero ve Nama Soykırımı: Almanların, Namibya'da Herero ve Nama halklarını toplama kamplarında ölüme mahkûm etmesi.

1932-33 Holodomor (Ukrayna Kırımı): Sovyetler tarafından yaratılan suni kıtlık nedeniyle milyonlarca insanın ölümü.

1937-38 Nanking Katliamı: Japon ordusunun Nanking'de 300.000 Çinliyi katletmesi.

1944 Kırım Sürgünü: Sovyetlerce Özbekistan'a sürülen Kırım Tatarlarının ağır kayıplar vermesi.

1933-1945 Holokost (Yahudi Soykırımı): Nazi Almanya'sında 6 milyon Yahudi'nin sistematik olarak katledilmesi.

1945 Hiroşima ve Nagasaki'ye Atom Bombası Atılması: ABD'nin attığı atom bombalarıyla on binlerce sivilin ölümü ve kalıcı zararlar.

1949-…. Doğu Türkistan Asimilasyon ve Soykırımı: Çin'in Türkistanlılara yönelik toplama kampları ve sistematik asimilasyon politikaları.

---

[3]Muhammed Köse, Süleyman Lokmacı, "İngiliz Konsolosluk Raporlarında Rusya'nın 1864 Kafkas Soykırımı ve Çerkeslerin Anadolu'ya Göçleri", Erzurum, 2018, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 62. sayı, 407-422. sayfa.

1960-1996 Guatemala İç Savaşı: Hükümetin Maya yerlilerini hedef alan soykırımı.

1963-1974 Kıbrıs'ta Türklerin Katledilmesi: Rumların adadaki Türkleri hedef alan saldırıları.

1971 Bangladeş'te Soykırım: Pakistan Ordusu tarafından 3 milyon kişinin öldürülmesi ve on binlerce tecavüz.

1975-79 Kamboçya Soykırımı: Kızıl Kmerler'in iki milyondan fazla insanı öldürmesi.

1981–1983 Guatemala'da Sessiz Holokost: Maya köylerinin yok edilmesi, 80.000 Maya'nın öldürülmesi.

1992 Hocalı Katliamı: Ermeni kuvvetlerinin 613 Azeri sivili öldürmesi.[4][5]

1994 Ruanda Soykırımı: 800.000 Tutsi ve ılımlı Hutunun öldürülmesi.

1992-1995 Bosna Soykırımı ve Srebrenica Katliamı: 7.800 Bosnalı'nın öldürülmesi.

2004 Darfur Soykırımı: Sudan hükümeti ile Janjaweed milislerinin 200.000'den fazla kişiyi öldürmesi.

2011- 2024 Suriye İç Savaşı ve Muhaliflerin Katledilmesi: Ayrım gözetmeksizin sivillerin öldürülmesi ve kitlesel göç.

2014 Yezîdî Soykırımı: IŞİD'in 5.000 Yezîdî'yi öldürmesi ve kadınların köleliğe zorlanması.

2017 Uygur Soykırımı: Çin'in Sincan'daki Uygur Türklerine sistematik asimilasyon ve toplama kampları uygulaması.

2017 Rohingya Soykırımı: Myanmar ordusunun binlerce Rohingya'yı öldürmesi ve yüzbinlerin Bangladeş'e göçü.

Gazze Meselesi ve Günümüzdeki Durum

Tarih boyunca sivilleri hedef alan bu yıkıcı zihniyetin günümüzdeki en somut ve taze örneği ise Gazze'de yaşanmaktadır. İsrail'in 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Filistin halkına yönelik insanlıktan çıkarıcı söylemler eşliğinde Gazze Şeridi'nde başlattığı kapsamlı harekât, modern dönemin en büyük trajedilerinden birine dönüşmüştür. Şehrin yoğun şekilde bombalanması ve sivil altyapının sistematik olarak tahrip edilmesiyle sürdürülen bu süreçte, soykırım kastıyla hareket edilerek 75 binden fazla Filistinli katledilmiş, Gazze Şeridi tamamen yaşanılmaz hale getirilmiş ve iki milyon insan zorla yerinden edilmiştir.

Özetle; insanlık tarihi boyunca değişen aktörlere ve dönemlere rağmen, egemen güçlerin sivil halkı siyasi hedefleri doğrultusunda bir yok etme öznesi haline getirme eğilimi değişmemiştir. Gazze'de yaşanan son süreç, uluslararası sözleşmelere ve evrensel insani değerlere rağmen kitlesel cezalandırma ve yok etme politikalarının günümüzde hâlâ canlı ve durdurulamaz bir şekilde devam ettiğini gösteren acı bir nişanedir.

Öğr. Gör. Kâmil BÜYÜKER
Ekmeleddin İhsanoğlu Tarih ve Kültür Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

---

[4]Ebülfez Amanoğlu, "Bakü'de Ermenilerin Yaptıkları Soykırım (Mart 1918) ve Edebiyatta Yansımaları", Çorum, 2005. Karadeniz Araştırmaları Dergisi, II. cilt, 5. sayı, 99-107. Sayfa; Beşir Mustafayev, "26 Şubat 1992 Hocalı Soykırımı Üzerine", Elazığ, 2011, Orta Doğu Araştırmaları Dergisi, IX. cilt, 2. sayı, 41-54. sayfa; Cavid Veliyev, "Bütün Yönleriyle Hocalı Soykırımı", Elazığ, 2011, Orta Doğu Araştırmaları Dergisi, IX. cilt, 2. sayı, 55-72. sayfa.

Tarihe Düşülen Önemli Not

İnsanlık tarihi mücadelelerin olduğu kadar, savaşların, tahakkümlerin ve nihayetinde soykırımların tarihini içinde barındırır. İnsanın insana tahakkümü kurumsal düzlemde devletler arasında savaşa ve şiddete, daha ötesinde soykırıma evrilebilecek fiillere dönüşebilir. Gücü elinde bulunduranın vicdanına bağlı olan bu fiili dizginleyebilecek son sınır ise ancak hukuktur. Oysa ki uluslararası alanda hukukun üstünlüğü lafzı güçlünün sınır tanımazlığı karşısında çaresiz kalabilmekte, yaptırımda bulunabilme kabiliyeti askıya alınabilmektedir. Tahakkümün soykırıma dönüşmesini engelleyebilme kabiliyeti açısından hukuk, J. Austin'in tabiriyle "egemenin emrettiği" ise insan hangi adalet mekanizmasına sığınacaktır. Güçlünün güçsüze karşı davranış ve eylemini ne sınırlandıracak, güçsüzün hukuku nasıl sağlanacaktır. Böyle bir durumda güçsüzün insan olmaktan kaynaklanan varlığı karşısında soykırım onu yok sayan bir teşebbüs olacaktır. Gücün sınırlı süreli imkânı içerisinde soykırımın hukuk tanımazlıkla örülü tahakkümü hakikati ters yüz edebilmekte, hatta o bile anlamını yitirebilmektedir.

Bugüne kadar tarihin farklı dönemlerinde farklı gerekçelerle insanlık tarihi farklı soykırımlara ve insanlık suçlarına tanıklık etmiştir. Daha çok dini ve etnik gerekçeler üzerinden gerçekleştirilen soykırımlar, sonrasında soykırımı yapan devlet ve toplumların utançları olarak hanelerine yazılmıştır. Tıpkı İkinci Dünya Savaşında Nazi Almanya'sının Yahudi soykırımı gibi. Yahudi soykırımını siyaset felsefesi çalışmalarıyla yorumlayan Hannah Arendt, *Kötülüğün Sıradanlığı* isimli kitabında binlerce Yahudi'nin soykırıma uğramasına sebep olan Nazi Subayı Adolf Eichmann üzerinden kötülüğün nasıl sıradanlaştırıldığını anlatırken, "şiddetin doğası gereği araçsallığı"na dikkati çeker. Nitekim Yahudi soykırımında Naziler şiddeti iktidarının bir gereği olarak hedefe koyduğu Yahudiler üzerinden icra etmiştir. O günün güçsüzü gün gelip gücü ele geçirdiğinde, ele geçirdiği imkanlarla şiddeti kendi amacı için araçsallaştırmaktan çekinmemiş, Gazze'de insanlık tarihinin bugün için son soykırımını gerçekleştirmekten imtina etmemiştir. Tarihi ve dini gerekçelerle Filistinlileri hedefe koyan ve kitlesel olarak imha etmekten çekinmeyen İsrail'in bu soykırım stratejisi karşısında ne uluslararası hukuk bu süreci durdurmakta etkili olabilmiş, ne de vicdan ve merhamet kelimeleri bu katliamda karşılık bulabilmiştir. İsrail karşısında Filistinlilerin çocuk, kadın fark etmeksizin hedefe aldığı asgari ihtiyaç ve hayat hakkının ortadan kalktığı bu modern zaman insanlık dramı, İsrail için bir zamanlar Naziler tarafından kendilerine yapılanları aratmayan bir soykırıma dönüşmüştür. Uluslararası hukukun etkisiz kaldığı, İslam coğrafyasının birlik içerisinde hareket et(de)mediği, sivil toplum örgütlerinin seslerinin cılız kaldığı bu soykırım karşısında ses yükseltmenin çeşitli yolları gündeme gelmiştir. İnfografik çalışmaların bu tür soykırımları anlaşılabilir hale getirmeye yönelik etkili yönü sadece Gazze'de yaşanan bu soykırımı değil, insanlık tarihinin utançlarla dolu soykırımlarla örülü acımasız süreçlerini anlatmak için etkili bir öneme sahiptir.

Gazze temalı ancak insanlık tarihine soykırım olarak geçen tüm soykırım ve insanlık suçlarını ele alan bu yarışma iletişimin görsel imkanlar üzerinden sunumu açısından dikkat çekmektedir. Bir zamanlar Nazilerin Yahudilere, Sırpların Bosnalı Müslümanlara yaptığı soykırımın bugünkü hedefi olan Filistinliler'in maruz kaldığı soykırımı anlama ve sorumluların sorumsuzluklarını ortaya koymaya matuf bu yarışmanın insanlığın geleceğe dönük yaşama dair umuduna katkısı olması temennisiyle…

Prof. Dr. Alper MUMYAKMAZ
Yozgat Bozok Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

İnfografik: Dijital Çağın Müstakil Belgeseli

İnfografik, istatistik, harita, zaman çizelgesi, piktogram gibi görsel unsurları tek bir yüzeyde barındırması, bilgi ve verileri özgün kompozisyonlarla kurgusal olarak birleştirmesi bakımından diğer görsel iletişim araçlarına göre daha zengin bir platform olarak temayüz etmektedir.

Film stüdyolarından infografiğe

Medeniyet tarihinin utanç nişaneleri olan soykırımlar, faillerinin yakalarında sonsuza dek asılı kalacaktır.

İletişim araçlarının icadından önce, toplumların içinde hapsolan hikayeler, teknoloji ilerledikçe küresel anlatılar halini aldı. Toplumlar, etnisiteler ve gruplarda genetik travma yaratan soykırımlar, iletişim araçlarının marifetiyle görünür hale gelip unutulmaz kılındı. Örneğin, 1945-2021 arasında Holokost ile ilgili en az 450 film çekildi. ABD yapımı 77 filmden 21 tanesi en az bir Oscar ödülü kazandı. Holokost'un dışındaki onlarca soykırıma dair hazırlanan film sayısı ise yaklaşık 2000'de kaldı.

Günümüzde konvansiyonel iletişim araçlarının yerini, kullanıcının da içerik üreticisi olduğu yeni medya araçları aldı. Bu üreticiler söylemin inşasına da dahil oldular. Literatürün, eski medya düzenindeki gibi, "birileri" tarafından eğilip bükülmesine artık izin verilmiyor. Gazze'deki katliamın ardından iyice popülerleşen yaratıcı aktivizm örneklerinde de görüldüğü gibi, "hakikat", teknolojinin ve kamusal alanın her platformunda estetik kompozisyonlarla sergilenir oldu. Yaşanan katliam; infografikler, grafitiler, internet mimleri, sahne performansları, dijital performanslar vs gibi bireysel üretimlerle ölümsüz hale getirildi.

Veri görselleştirme kuramcısı ve sanatçısı Edward Tufte, iyi tasarlanmış bir grafiğin, büyük miktardaki bilgiyi en küçük alanda ve en yüksek hızda okuyucuya aktarması gerektiğini savunur.

İnfografik, dağınık bilginin konsantre biçime getirilerek grafik teorilerine göre global sembollerle kurgulanma halidir. İçindeki bilgilerin meşru kaynaklardan edinilmesi, manipüle edilmeden görselleştirilmesi, etik sınırlar çerçevesinde tasarlanması gerekmektedir. Diğer iletişim araçlarından ayrışan en önemli özelliği ise üretim maliyetinin yok denecek seviyede olması, münferit olarak üretilebilmesi ve erişilebilirliğinin daha kolay olmasıdır. Doğru tasarlandığı hallerde viral etki yaratabilmekte, mesajı geniş kitlelere kısa sürede ulaştırabilmektedir. İçerisinde bunca, yoğun tarihsel bilgi, istatistik, görsel unsur, romantik etki barındıran bir tasarımın prodüksiyon ihtiyacı duyulmadan üretilmesi, infografiğin popülerlik alanını her geçen gün genişletmektedir.

Bu bağlamda Yozgat Bozok Üniversitesi'nin düzenlemiş olduğu "Dünya Soykımlar Tarihi ve Gazze" temalı infografik yarışması, tarihin en karanlık sayfalarını, yeni görsel yorumlarla açarak kuşaklar arası bellek aktarımına hizmet sağladı. Tasarımcıların çeşitli gösterim tekniklerini denediği önemli bir veri tabanı oluşturuldu. Dünya genelinde kullanımı hayli yaygın olan, dijital çağın en hızlı iletişim araçlarından infografiğin önemini ortaya çıkardı.

Yılmaz YÜCEL
Anadolu Ajansı Grafik Haberler Editörü

HOLODOMOR | Ukrayna Açlık Soykırımı 1932-1933
1933 Haziran'da
Her gün 34 bin kişi
Her saat 1440 kişi
Ukrayna'da Bölgelere Göre Açlık Kayıpları
25%
20 - 24.9%
15 - 19.9%
1 - 14.9%
0%
SSCB sınırları içinde değildi.
Haziran 1933
ISANLIK
ATLİAMDAN 487 KİŞİ AĞIR YARALI
AK KURTULDU, ERMENİ GÜÇLER
ALDI, BUNLARIN
ALINAMAD
SOYKIRIM
YEAR ZER"0" POLI
Pol Pot'un Demokratik Kamboçya'da
toplumdaki tüm kültür ve geleneklerin
bunların yerine sıfırdan yeni bir "devrimci"
gerektiği, tarihi yeniden başlatma fikridir.
Ölmeler
Aile Yapısı
Okullar
Ekonomi
EDEF KİTLESİ, ÖLÜM NEDENLERİ ve KAYIP SAYILARI
Vietnam ordusu Phnom Penh kentini ele geçirerek Kızıl Khmerler'in iktidarını devirdi, yerine Vietnam destekli bir hükümet kuruldu ve rejim fiilen sona erdi.
1979
79
1942
GÜNDE BİNLERCE İNSAN TRENLERLE KAMPLARA TAŞINDI.
WANNSEE KONFERANSI DÜZENLENDİ.
1940
1944
1939
eki saldırıları 67 bin insanın
mesine ve 70 milyar dolar
yol açtı
'ten beri Gazze Şeridi'nde aralarında uluslararası
ulunduğu 200 bin ton bomba kullandı
39.022
Filistinli aile toplu katliamlara maruz kaldı
2.700
aile tamamen yok oldu
6.020
aileden yalnızca bir kişi hayatta kaldı
56.348
çocuk yetim kaldı
835+
camii
292
spor tesisi ve sahası
208
arkeolojik ve kültürel alan
668
okul binası
İsrail'in 8 Ekim 2023'ten bu yana Gazze'deki saldırılarında
67.173
Filistinli hayatını kaybetti
200 bin
ton bomba kullandı
20.179'u
çocuk
12.500'ü
Kadın
813'ü
yaşlı
1.500'ü
2,3
milyon
Gazze nüfusu
2
milyon kişi
yerinden
edildi

ESERIER

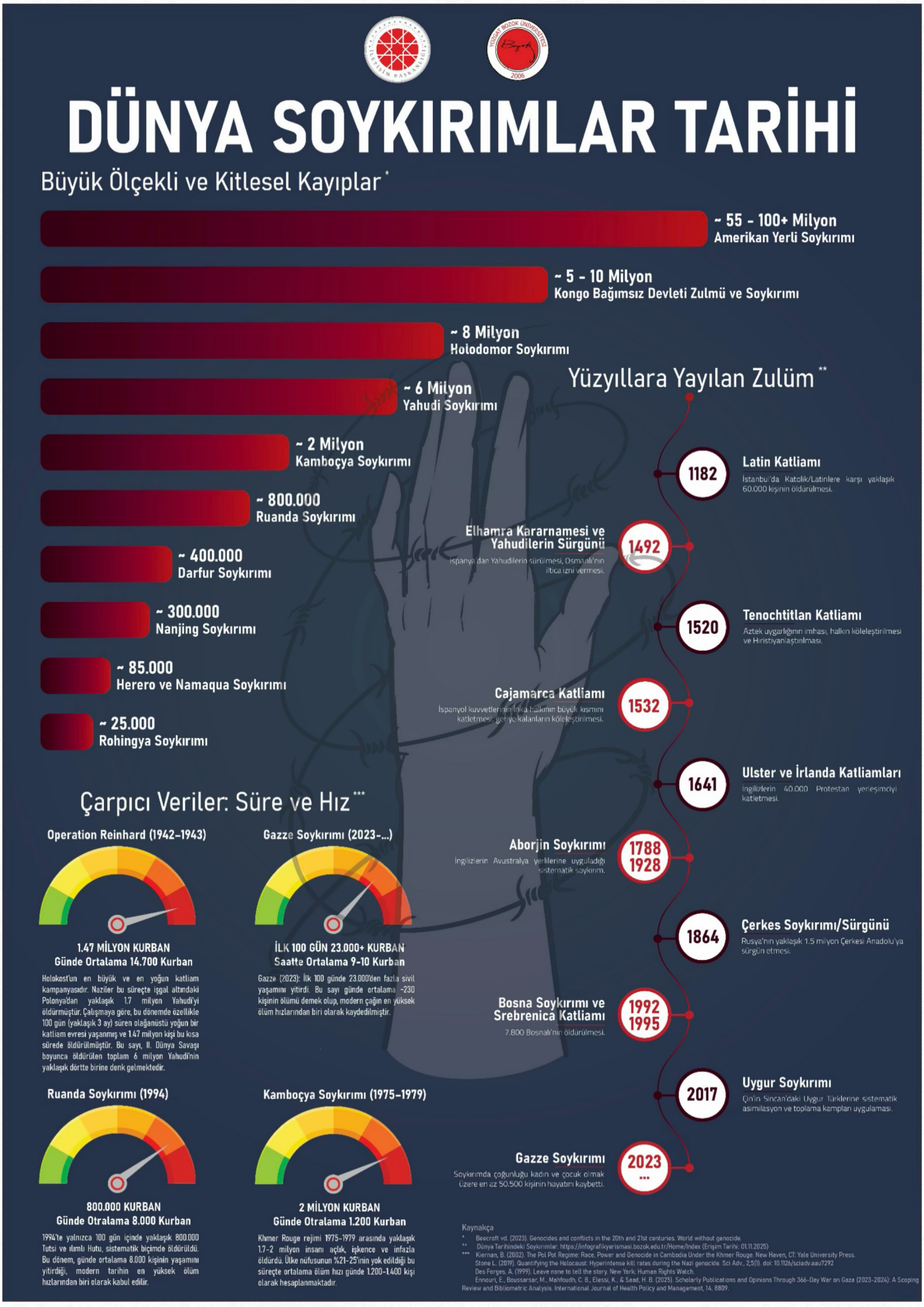
Eser Sahibi: Ayça Yılmaz | **Konu:** Dünya Soykırımlar Tarihi ve Kitlesel Kayıplar

Ayça Yılmaz'ın "Dünya Soykırımlar Tarihi" başlıklı bu genel anlatı çalışması, insanlığın bu en karanlık cürümlerini makro-perspektiften ele alarak kolektif hafızayı tazelemeyi amaçlamaktadır. Eser, soykırımın coğrafya ve zaman tanımayan sistemik doğasını, verinin nesnelliği ve sanatın sarsıcı gücüyle gözler önüne sermektedir.

Tasarımın merkezinde yer alan ve dikenli tellerle sıkı sıkıya sarılmış el motifi, yüzyıllardır süregelen zulmün, esaretin ve insan ruhuna vurulan kelepçenin görsel bir manifestosu niteliğindedir. Bu elin çevresinde adeta bir kan seli gibi akan kronolojik zaman çizgisi; 1182 Latin Katliamından başlayarak Endülüs'ün acı sonuna, Çerkez sürgününden Srebrenitsa'ya ve günümüz Uygur Türklerinin maruz kaldığı asimilasyona kadar uzanan kesintisiz bir şiddet sarmalını belgeler. Zaman ve mekân değişse de egemen güçlerin imha yöntemlerinin ve mazlumların acısının değişmediğini hatırlatan bu çizgisel akış, insanlık vicdanına saplanmış bir hafıza miladıdır.

Eserin alt bölümünde yer alan "Süre ve Hız" göstergeleri ise dehşetin zamansal yoğunluğuna dair çarpıcı bir akademik analizi, dramatik bir gerçeklikle sunmaktadır. Ruanda'da yüz günde katledilen 800 bin insan ve İkinci Dünya Savaşı'nın en yoğun imha operasyonları olan Operation Reinhard, modern çağın "hızlandırılmış ölüm" vahşetini ortaya koymaktadır. Bu kanlı kronolojinin en can yakıcı ve güncel halkası olan 2023 Gazze Soykırımı ise, saatte ortalama 9-10 insanın hayattan koparılmasıyla, modern dünyanın gözü önünde cereyan eden teknolojik bir yıkım hızına işaret etmektedir. Hız göstergelerindeki kırmızıya bürünmüş ibreler, insanlığın tükeniş zamanını gösteren birer kıyamet saati gibi çalışmaktadır.

Bu çalışma, salt bir veri görselleştirmesi olmanın ötesine geçerek insanlığın ortak vicdanına hitap eden anıtsal bir esere dönüşmektedir.

Kaynakça
* Beecroft vd. (2023). Genocides and conflicts in the 20th and 21st centuries. World without genocide.
** Dünya Tarihindeki Soykırımlar. https://infografikyarismasi.bozok.edu.tr/Home/Index (Erişim Tarihi: 01.11.2025)
*** Kiernan, B. (2002). The Pol Pot Regime: Race, Power and Genocide in Cambodia Under the Khmer Rouge. New Haven, CT: Yale University Press.
Stone L. (2019). Quantifying the Holocaust: Hyperintense kill rates during the Nazi genocide. Sci Adv., 2;5(1). doi: 10.1126/sciadv.aau7292
Des Forges, A. (1999). Leave none to tell the story. New York: Human Rights Watch.
Ennouri, E., Boussarsar, M., Mahfoudh, C. B., Elessi, K., & Saad, H. B. (2025). Scholarly Publications and Opinions Through 366-Day War on Gaza (2023-2024): A Scoping Review and Bibliometric Analysis. International Journal of Health Policy and Management, 14, 8809.

Eser Sahibi: Yasin Demirci | **Konu:** Ruanda Soykırımı

1994 yılında Ruanda Soykırımı, modern dünyanın en kısa sürede gerçekleşen en büyük insanlık felaketlerinden biri olarak tarihe geçti. Yaklaşık yüz gün içerisinde sekiz yüz binden fazla insan sistematik biçimde katledildi; milyonlarca kişi yerinden edildi, çocuklar yetim kaldı ve toplumun hafızasına silinmesi güç travmalar kazındı. Yasin Demirci'nin birincilik ödülüne layık görülen bu çalışması, yalnızca sayısal verileri aktaran bir infografik olmanın ötesine geçerek, soykırımın ardındaki siyasal mühendisliği, toplumsal kırılmayı ve insan hayatının nasıl istatistiklere dönüştürüldüğünü güçlü bir görsel anlatımla ortaya koymaktadır. Tasarımın merkezindeki kırmızı halkalar, giderek genişleyen bir ölüm coğrafyasını temsil ederken; harita üzerinde dağılan lekeler, şiddetin yalnızca belirli bir bölgeyi değil, bütün bir toplumsal dokuyu enfekte ettiğini göstermektedir.

Eserde dikkat çeken unsurlardan biri, kimlik kartlarının ve sömürge döneminden miras kalan etnik sınıflandırmaların merkeze alınmasıdır. Belçika sömürge yönetimi tarafından derinleştirilen Hutu–Tutsi ayrımı, yıllar içerisinde yalnızca politik bir araç değil, ölümün bürokratik gerekçesi hâline dönüşmüştür. Tasarımda yer verilen kimlik belgesi görseli, modern devlet mekanizmasının bazen insanı koruyan değil, onu kategorize ederek yok oluşa sürükleyen bir aygıta dönüşebileceğini hatırlatmaktadır.

İnfografikte kullanılan dairesel veri görselleştirmeleri, kayıpların büyüklüğünü soyut rakamlar olmaktan çıkarıp izleyicinin zihninde fiziksel bir ağırlığa dönüştürmektedir. Özellikle öldürülen çocukları, tecavüze uğrayan kadınları ve yetim kalan bireyleri temsil eden katmanlı halkalar, savaş ve soykırım süreçlerinde sivillerin nasıl doğrudan hedef hâline geldiğini ortaya koyar. Ruanda'da birçok çocuk, anne ve babasının öldürülüşüne tanıklık etmiş; binlerce kadın sistematik cinsel şiddete maruz bırakılmıştır. Tasarımın pastel zemin üzerinde yükselen sert renkleri, tam da bu sessiz acının görünür hâle gelmesini sağlamaktadır.

Çalışmanın bir diğer önemli yönü ise uluslararası toplumun sessizliğine yaptığı dolaylı göndermedir. Soykırım boyunca dünyanın büyük kısmı yaşananları izlemekle yetinmiş, müdahaleler ise çoğu zaman geç ve yetersiz kalmıştır. Yasin Demirci'nin tasarımı bu nedenle yalnızca geçmişe ait bir trajediyi anlatmaz; aynı zamanda günümüz dünyasına da ahlaki bir soru yöneltir: İnsanlık, benzer felaketler karşısında gerçekten ders alabildi mi?

RUANDA SOYKIRIMI: 100 GÜNLÜK KATLİAM

1994'te Ruanda'da kimlik kartları, nefret propagandası ve devlet örgütlenmesinin birleşmesiyle sadece 100 günde 800.000'den fazla insan öldürüldü. Palaların sıradan ev aletlerinden kitlesel imha aracına dönüştüğü bu süreç, modern tarihin en kısa sürede gerçekleşmiş en vahşi soykırımlarından biri oldu.

1916–1933
Ruanda Belçika mandasına girer; 1933'te etnik kimlik kartlarıyla ayrımcılık resmileştirilir.

1959
Hutu ayaklanması patlak verir; Tutsilere yönelik ilk büyük sürgün ve katliam dalgası yaşanır.

1962
Ruanda bağımsız olur; Tutsi karşıtı şiddet ve göçler devam eder.

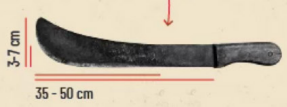
1973
Juvénal Habyarimana darbeyle iktidarı ele geçirir ve etnik ayrımcı yönetimi pekiştirir.

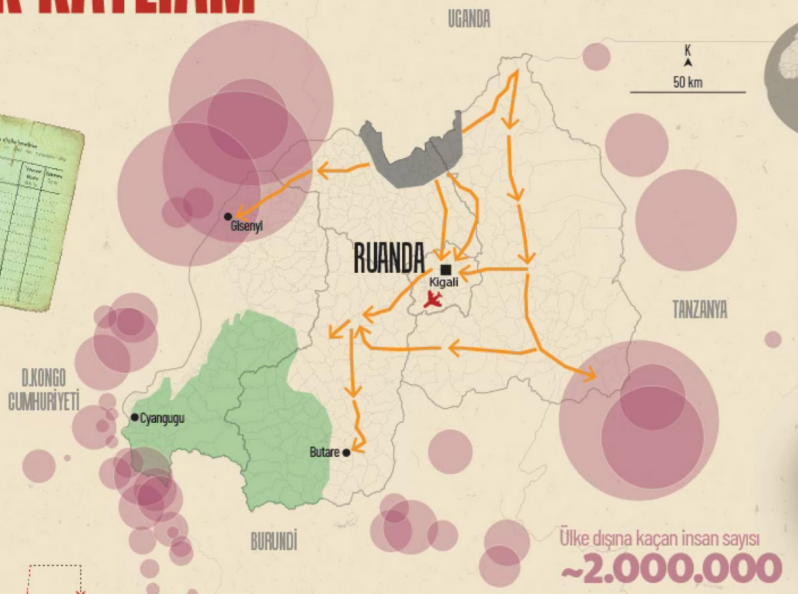
1990
RPF Uganda'dan Ruanda'ya girmesi ve kuzey bölgesini ele geçirmesi iç savaşı başlatır

1993
Arusha Anlaşmaları imzalanır; aynı yıl RTLM radyosu nefret söylemlerini yaygınlaştırır.

1994
Bazı kaynaklara göre soykırımda kullanılan yüzbinlerce pala Çin'den ithal edildi.

KG
400–600 gr

Ülke dışına kaçan insan sayısı
~2.000.000

6 Nisan 1994
Cumhurbaşkanı Habyarimana'nın uçağı vurulur ve hayatını kaybeder bu olay soykırımı tetikler.

7 Nisan 1994
Tutsi sivillere ve ılımlı Hutulara yönelik sistematik katliamlar başlar.

Nisan–Mayıs 1994
Katliamlar en yoğun seviyesine ulaşır; milyonlarca insan yerinden olur.

22 Haziran 1994
Operation Turquoise başlar.

Temmuz 1994
RPF Kigali'yi ele geçirir ve soykırımı sona erdirir.

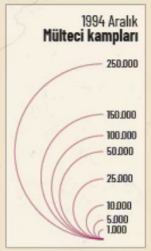
1994
Yaklaşık 2 milyon kişi komşu ülkelere sığınır; kamplarda yeni insani krizler ortaya çıkar.

Hutu Aşırıcıları (Eski Hükümet ve Milisler)
Soykırımın ana faili

Tutsiler (Siviller ve sürgündekiler)
Soykırımın mağduru

RPF – Ruanda Yurtsever Cephesi
Uganda'da sürgünde yaşamış Tutsilerden oluşan siyasi-askeri örgüt

Opération Turquoise
RPF'nin ilerleyiş yolları
Mülteci kampları
Cumhurbaşkanı uçağının düştüğü nokta
RPF kontrol bölgesi

Opération Turquoise
Fransa'nın öncülüğünde BM yetkisiyle başlatılan bir "insani müdahale" operasyonudur. Amaç, güneybatı Ruanda'da bir güvenli bölge oluşturarak sivilleri korumaktı. Ancak operasyon, bazı soykırım faillerinin bu bölgeyi kullanarak Zaire'ye (Kongo Demokratik Cumhuriyeti) kaçmasına olanak sağladığı için yoğun şekilde eleştirilmiştir. Hem insani koruma sağladığı hem de bazı failleri dolaylı biçimde koruduğu tartışmalı bir operasyon olarak tarihe geçmiştir.

800.000' den fazla insan, sadece **~100** günde öldürüldü.

Soykırıma katılan failler
200.000

Yetim kalan çocuklar
95.000
Çocukların üçte birinden fazlası aile üyelerinin öldürülmesine tanık oldu

Öldürülen çocuk
300.000

Tecavüz sonucu doğan bebekler
20.000

Tecavüze uğrayan kadın/çocuk
500.000
Yaklaşık %70'i HIV ile enfekte edildi

Eser Sahibi: Deniz Yılmaz | **Konu:** Hiroşima ve Nagasaki

İnsanlık tarihinin kolektif hafızasında silinmez bir ontolojik kırılma noktası teşkil eden 6 ve 9 Ağustos 1945 tarihleri, yalnızca İkinci Dünya Savaşı'nın nihayete ermesini değil, aynı zamanda insanlığın kendi kendini topyekûn yok edebilme kapasitesine ulaştığı "Nükleer Çağ"ın dehşet verici başlangıcını simgeler. Manhattan Projesi çatısı altında şekillenen bilimsel ve askeri rasyonalite, Robert Oppenheimer'ın o meşum Hint kutsal metni alıntısıyla "Şimdi ben ölüm oldum, dünyaların yok edicisi" itirafında somutlaşan derin bir ahlaki krize dönüşmüştür. Pearl Harbor'ın intikamı motifiyle meşrulaştırılmaya çalışılan bu hegemonik müdahale, uluslararası güvenlik paradigmalarını kökten sarsarken, devlet destekli kitlesel şiddetin ulaşabileceği sınırsız ve denetimsiz boyutu tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiştir.

Deniz Yılmaz'ın ödüllü tasarımında somutlaşan teknik veriler, rasyonel aklın nasıl birer mutlak imha aparatına dönüştüğünün çarpıcı bir anatomisini sunmaktadır. "Little Boy" ve "Fat Man" olarak adlandırılan, sırasıyla 15 ve 21 kiloton TNT yıkım gücüne sahip uranyum ve plütonyum esaslı bu kitle imha silahları, Enola Gay ve Bockscar adlı askeri uçakların amansız rotalarında masum bir halkın üzerine bırakılmıştır. İnfografikte kronolojik bir titizlikle işlenen 1938'den 1945'e uzanan tarihsel silsile; Einstein'ın endişeli mektubundan Fermi'nin nükleer reaksiyon zincirine kadar uzanan bilimsel serüvenin, nihayetinde politik ihtirasların hizmetine sunulmasıyla sonuçlanan trajik bir determinizmi belgeler.

Bombaların infilak ettiği o meşum saniyelerde, 3 bin santigrat dereceye ulaşan ısı dalgası ve radyoaktif fırtına, Hiroşima'da %16'lık, Nagazaki'de ise %15'lik bir nüfusu anında buharlaştırarak yeryüzünden silmiştir. Ancak nükleer vahşetin gerçek dramı, patlama anından sağ kurtulan ve Japon literatüründe "Hibakuşa" olarak anılan kurbanların nesiller boyu sürecek trajedisinde gizlidir. Tasarımda sarsıcı bir görsel dille aktarılan ani körlük vakaları, yüksek radyasyonun tetiklediği amansız kanserler, hücresel düzeyde yaşanan genetik mutasyonlar ve uzuv kayıpları, savaşın yıkımını zamansızlaştıran biyolojik birer cezaya dönüşmüştür.

Deniz Yılmaz'ın hafızayı tazeleyen bu ödüllü çalışması, bizleri sadece tarihin tozlu sayfalarında bir yolculuğa çıkarmamakta; aynı zamanda adaletin, insan onurunun ve sivil yaşam hakkının küresel ölçekte savunulması adına akademik bir manifestoya dönüşmektedir.

Hiroşima ve Nagasaki: Nükleer Çağın Başlangıcı

ABD, Pearl Harbor'un intikamı olarak tarihin en yıkıcı ve insanlık dışı saldırısını gerçekleştirdi. Hedef Hiroşima'ydı; şehir bir anda yok oldu ve 166 bin insan hayatını kaybetti. Üç gün sonra, Nagasaki de aynı kaderi paylaştı.

BOMBALAR

LİTTLE BOY

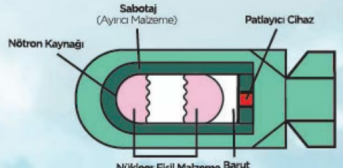
15 kiloton TNT

4000 kg

3 bin santigrat

0,7 m

3 m

Nötron

Hedef Çekirdek:Plütonyum

Nükleer Fisyon

Nötron Nötron

Nükleer Fisyon Ürünü

ABD Enerji Bakanlığı'na bağlı Los Alamos Ulusal Laboratuvarı tarafından tasarlandı.

FAT MAN

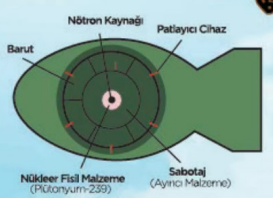
21 kiloton TNT

4500 kg

3 bin santigrat

1,52 m

3,25 m

ROBERT OPPENHEIMER

Amerikalı teorik fizikçi. Manhattan Projesi'ne liderlik ederek tarihteki ilk nükleer silahların geliştirilmesini sağladı. Atom bombasının icadında yer aldığı için her zaman pişmanlık duyduğunu dile getirdi.

"Artık ben ölüm oldum, dünyaların yok edicisi."

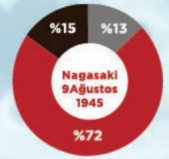
BOMBALAMALARIN ROTASI

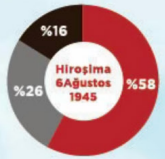

1. **02:45** Enola Gay uçağı, Tinian Adası'ndan havalandı.
2. **05:05** Japon radarları Enola Gay'i tespit etti.
3. **06:30** Bomba hedef üzerinde 9.630 metre yüksekliğe ulaşmadan birkaç dakika önce hazırlandı.
4. **08:15** Uçağın kapakları açıldı, bomba bırakıldı. Enola Gay 155°'lik dönüş yaparak bölgeden uzaklaştı.
5. **08:16** Bomba 600 metre yükseklikte infilak etti.

32°46'23.9"N
129°51'46.8"E

34°23'43.8"N
132°27'13.0"E

- Olay Anında Ölenler
- Olay Sonrasında Ölenler
- Hayatta Kalanlar

BOMBANIN ETKİLERİ

Körlük
Patlamanın ardından kaydedilen ilk etki körlüktü; patlamaya bakan insanlar retina yanıkları yaşadı.

Kanser
Yüksek radyasyon dozları nedeniyle hücreler bozuldu, anormal büyümeye başladı ve kanser oluştu.

Genetik mutasyonlar
Hayatta kalanların sonraki nesilleri, genetik değişimlerin yol açtığı fiziksel kusurlarla doğdu.

Fiziksel şekil bozuklukları
Yanıkların yanı sıra birçok yaralı, vücudunun bazı bölümlerini kaybetti veya uzuv amputasyonları geçirdi.

Zaman Çizelgesi

Ağustos 1939'da Einstein-Szilard Mektubu: Roosevelt'e Almanya'nın nükleer bomba geliştirme olasılığını bildiren bir mektup gönderdi. Bu mektup, Manhattan Projesi'nin başlamasına giden süreci başlattı.

Eylül 1939'da: Almanya, Polonya'yı işgal etti ve İkinci Dünya Savaşı başladı.

Haziran 1941'de: Roosevelt, 8807 numaralı başkanlık emrini imzalayarak Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Ofisi'nin kurulmasını onayladı.

Aralık 1941'de: Pearl Harbor saldırısından birkaç gün sonra, nükleer reaktörler tasarlamak üzere bir grup bilim insanı görevlendirildi.

Aralık 1942'de: Enrico Fermi'nin liderliğindeki bir ekip, ilk nükleer reaktörü inşa etti ve tarihteki ilk zincirleme nükleer reaksiyonu gerçekleştirdi.

Ağustos 1945: Japonya teslim olmayı reddettiği için, Harry Truman Hiroşima kentine atom bombası atılmasına izin verdi.

Eylül 1945: Japon İmparatorluğu resmen teslimiyet belgesini imzaladı.

1938 · 1939 · 1940 · 1941 · 1942 · 1943 · 1944 · 1945

Eser Sahibi: Bedirhan Demirel | **Konu:** Çerkes Soykırımı 1864

YARIŞMA ÜÇÜNCÜSÜ

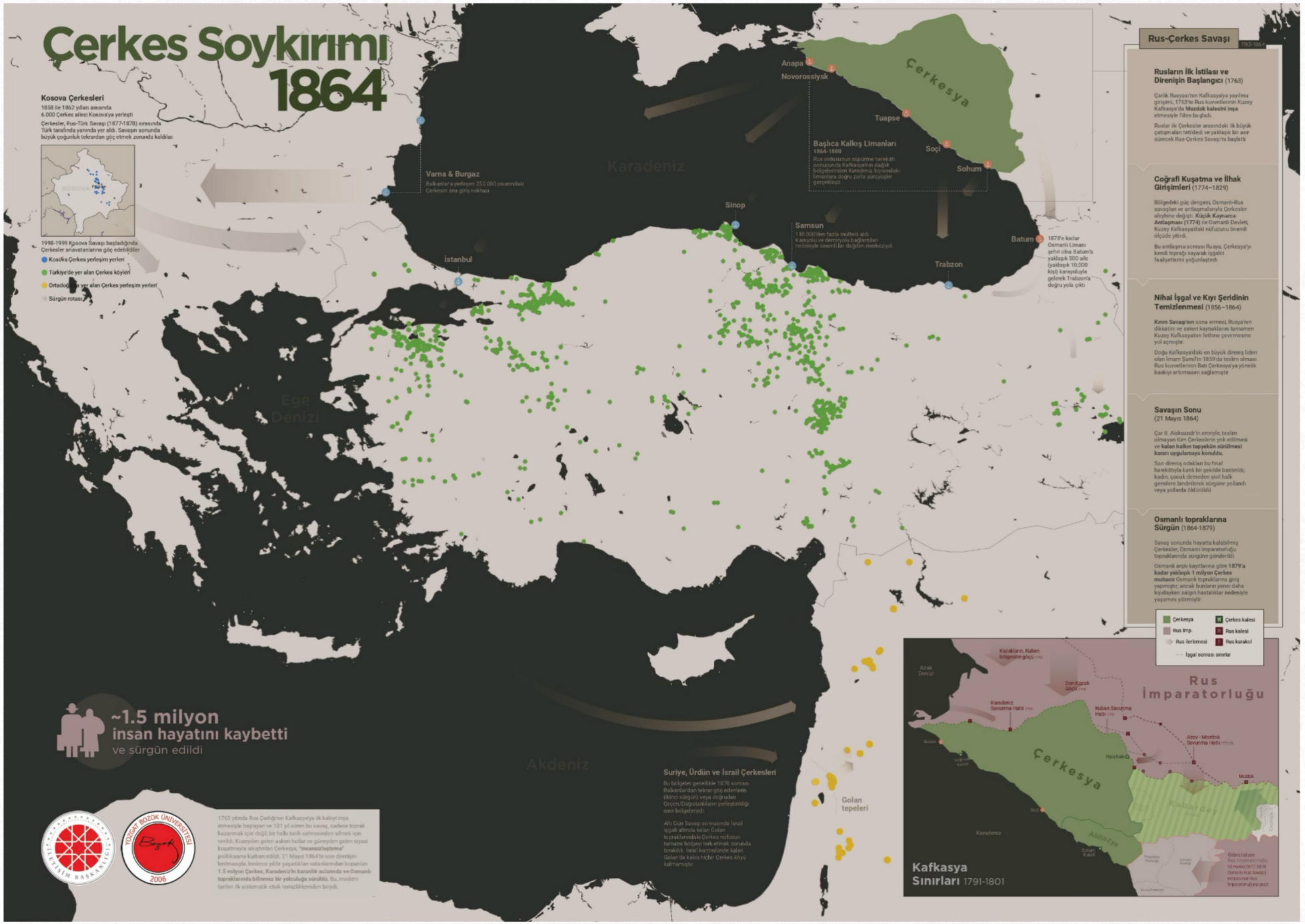
1864 baharında Karadeniz, sadece bir su kütlesi değil; vatanından koparılmış bir ulusun son dualarını ve köhne gemilerden derinliklere bırakılan yüz binlerce cansız bedeni bağrına basan devasa bir toplu mezar haline gelmiştir. İnsanlık tarihinin en trajik kesitlerinden biri olan Çerkes Soykırımı, sadece bir askeri harekât değil, kadim bir halkın ontolojik olarak dünya sahnesinden silinmesini hedefleyen sistemli bir imha operasyonudur. Bedirhan Demirel'in "Çerkes Soykırımı 1864" başlıklı bu ödüllü çalışması, tarihsel verinin soğuk nesnelliğini görselin sarsıcı diliyle harmanlayarak, unutuşun karanlığına karşı bir hafıza siperi oluşturmaktadır.

Sürecin temelleri 1763 yılında Mozdok Kalesi'nin inşasıyla atılmış ve bu tahkimat, Kafkasya'nın kalbine saplanan bir hançer gibi 101 yıl sürecek Rus-Çerkes Savaşları'nın fitilini ateşlemiştir. Çarlık Rusyası'nın emperyal yayılmacılığı, Kuzey Kafkasya'yı sadece fethetmeyi değil, bölgeyi yerli unsurlardan tamamen arındırarak insansızlaştırmayı esas alan bir askeri strateji üzerine kurgulanmıştır. 1829 Edirne Antlaşması ve sonrasında İmam Şamil'in 1859'da teslim olmasıyla Batı Çerkesya üzerindeki kuşatma daralmış, kadim vatan savunması artık bir varoluş çizgisine evirilmiştir. Toprakları adım adım işgal edilen Çerkes halkı, dağların doruklarından kıyı şeridindeki limanlara doğru, her metresi kanla sulanmış ölümcül bir geri çekilmeye mahkûm edilmiştir.

21 Mayıs 1864 tarihi, Çar II. Aleksandr'ın emriyle yürürlüğe giren teslim olmayanların yok edilmesi kararının, bir ulusun kalbine saplandığı nihai tarihtir. Anapa, Soçi ve Tuapse limanları, birer kurtuluş kapısı olmaktan ziyade, açlık ve salgın hastalıkların pençesinde kıvranan yüz binlerce insan için birer veda rıhtımı haline gelmiştir. Yaklaşık 1.5 milyon insan, binlerce yıldır kök saldıkları topraklarından koparılarak Karadeniz'in belirsizliğine, kapasitesinin çok üzerinde yüklenen köhne gemilerle uğurlanmıştır.

Trajedi ulaşılan ilk limanlarda sona ermemiş, Çerkes halkı için yüzyıllara yayılan bir sürgün içinde sürgün döngüsü başlamıştır. Balkanlar'da, özellikle Kosova, Varna ve Burgaz bölgelerine yerleştirilen 250.000 civarındaki mülteci, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası ikinci bir sürgün dalgasıyla Ortadoğu'nun içlerine savrulmuştur. Ürdün, Suriye ve İsrail gibi coğrafyalarda sınır boylarına yerleştirilen bu kitleler, 1967 Altı Gün Savaşı ile Golan Tepeleri'ndeki evlerini de kaybederek bir kez daha vatansızlığın soğuk yüzüyle karşılaşmıştır. Kosova Çerkesleri ise ancak 1998-1999 savaşının ardından anavatanlarına dönme imkânı bulabilmiş, bu süreç sürgünün ne kadar uzun bir zaman dilimine yayılan kolektif bir acı olduğunu kanıtlamıştır. Diaspora bugün, yaşadığı bu büyük yıkımın izlerini kültürel bir direniş ve hafıza mücadelesiyle taşımaya devam etmektedir.

Bedirhan Demirel'in bu eseri, Çerkes halkının vatan hasretini ve Karadeniz'in derinliklerinde saklı kalan o büyük trajediyi modern bir hafıza mekânına dönüştürmektedir. Geçmişin külleri arasından yükselen bu görsel manifesto, adaletsizliğe karşı verilmiş onurlu bir hafıza nöbetidir.

Çerkes Soykırımı 1864
Kosova Çerkesleri
1858 ile 1862 yılları arasında 6.000 Çerkes ailesi Kosova'ya yerleşti
Çerkesler, Rus-Türk Savaşı (1877-1878) sırasında Türk tarafında yanında yer aldı. Savaşın sonunda büyük çoğunluk tekrardan göç etmek zorunda kaldılar.
1998-1999 Kosova Savaşı başladığında Çerkesler anavatanlarına göç edebildiler
Kosova Çerkes yerleşim yerleri
Türkiye'de yer alan Çerkes köyleri
Ortadoğu'da yer alan Çerkes yerleşim yerleri
Sürgün rotası
Çerkesya
Anapa
Novorossiysk
Tuapse
Soçi
Sohum
Başlıca Kalkış Limanları
1864-1880
Rus ordusunun süpürme hareketi sonucunda Kafkasya'nın dağlık bölgelerinden Karadeniz kıyısındaki limanlara doğru zorla yürüyüşler gerçekleşti
Karadeniz
Varna & Burgaz
Balkanlar'a yerleşen 250.000 civarındaki Çerkesin ana giriş noktası
Sinop
Samsun
1.10.000'den fazla mülteci aldı. Karayolu ve demiryolu bağlantıları nedeniyle önemli bir dağıtım merkeziydi
Batum
1878'e kadar Osmanlı Limanı şehri olna Batum'a yaklaşık 500 aile (yaklaşık 10.000 kişi) karayoluyla gelerek Trabzon'a doğru yola çıktı
İstanbul
Trabzon
Rus-Çerkes Savaşı
1763-1864
Rusların İlk İstilası ve Direnişin Başlangıcı (1763)
Çarlık Rusyası'nın Kafkasya'ya yayılma girişimi, 1763'te Rus kuvvetlerinin Kuzey Kafkasya'da Mozdok kalesini inşa etmesiyle fiilen başladı.
Ruslar ile Çerkesler arasındaki ilk büyük çatışma alanı tetikledi ve yaklaşık bir asır sürecek Rus-Çerkes Savaşı'nı başlattı
Coğrafi Kuşatma ve İlhak Girişimleri (1774–1829)
Bölgedeki güç dengesi, Osmanlı-Rus savaşları ve antlaşmalarıyla Çerkesler aleyhine değişti. Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) ile Osmanlı Devleti, Kuzey Kafkasya'daki nüfuzunu önemli ölçüde yitirdi.
Bu antlaşma sonrası Rusya, Çerkesya'yı kendi toprağı sayarak işgalci faaliyetlerini yoğunlaştırdı
Nihai İşgal ve Kıyı Şeridinin Temizlenmesi (1856–1864)
Kırım Savaşı'nın sona ermesi, Rusya'nın dikkatini ve askeri kaynaklarını tamamen Kuzey Kafkasya'nın fethine çevirmesine yol açmıştır.
Doğu Kafkasya'daki en büyük direniş lideri olan İmam Şamil'in 1859'da teslim olması Rus kuvvetlerinin Batı Çerkesya'ya yönelik baskıyı artırmasını sağlamıştır
Savaşın Sonu
(21 Mayıs 1864)
Çar II. Aleksandr'ın emriyle, teslim olmayan tüm Çerkeslerin yok edilmesi ve kalan halkın topyekün sürülmesi kararı uygulamaya konuldu.
Son direniş odakları bu final harekâtıyla kanlı bir şekilde bastırıldı; kadın, çocuk demeden sivil halk gemilere bindirilerek sürgüne yollandı veya yollarda öldürüldü
Osmanlı topraklarına Sürgün (1864-1879)
Savaş sonunda hayatta kalabilmiş Çerkesler, Osmanlı İmparatorluğu topraklarında sürgüne gönderildi.
Osmanlı arşiv kayıtlarına göre 1879'a kadar yaklaşık 1 milyon Çerkes muhacir Osmanlı topraklarına giriş yapmıştır, ancak bunların yarısı daha kıyılayken salgın hastalıklar nedeniyle yaşamını yitirmiştir
Çerkesya
Rus imp.
Rus ilerlemesi
Çerkes kalesi
Rus kalesi
Rus karakol
İşgal sonrası sınırlar
~1.5 milyon
insan hayatını kaybetti
ve sürgün edildi
Akdeniz
Ege Denizi
Suriye, Ürdün ve İsrail Çerkesleri
Bu bölgeler genellikle 1878 sonrası Balkanlar'dan tekrar göç edenlerin (ikinci sürgün) veya doğrudan Çeçen/Dağıstanlıların yerleştirildiği sınır bölgeleriydi.
Altı Gün Savaşı sonrasında İsrail işgali altında kalan Golan topraklarındaki Çerkes nüfusun tamamı bölgeyi terk etmek zorunda bırakıldı. İsrail kontrolünde kalan Golan'da kalıcı hiçbir Çerkes köyü kalmamıştır.
Golan tepeleri
1763 yılında Rus Çarlığı'nın Kafkasya'ya ilk kaleyi inşa etmesiyle başlayan ve 101 yıl süren bu savaş, sadece toprak kazanmak için değil, bir halkı tarih sahnesinden silmek için verildi. Kuzeyden gelen askeri hatlar ve güneyden gelen siyasi kuşatmayla sıkıştırılan Çerkesya, "insansızlaştırma" politikasına kurban edildi. 21 Mayıs 1864'te son direnişin kırılmasıyla, binlerce yıldır yaşadıkları vatanlarından koparılan 1.5 milyon Çerkes, Karadeniz'in karanlık sularında ve Osmanlı topraklarında bilinmez bir yolculuğa sürüldü. Bu, modern tarihin ilk sistematik etnik temizliklerinden biriydi.
İletişim Başkanlığı
Yozgat Bozok Üniversitesi
Bozok
2006
Kafkasya Sınırları 1791-1801
Azak Denizi
Kazakların, Kuban bölgesine göçü 1792
Don Kazak Ordusu 1775
Karadeniz Savunma Hattı 1792
Kuban Savunma Hattı 1792
Azov - Mozdok Savunma Hattı 1777-78
Rus İmparatorluğu
Çerkesya
Kabardey
Abhazya
Mozdok
Anapa
Soçi
Karadeniz
Gürcistan
Rus İmparatorluğu'nun 18 Haziran/30 Haziran 1801 tarihinde Gürcistan'ın Rus İmparatorluğuna geçişi

Eser Sahibi: Elif Küçükkatırcı | **Konu:** Holodomor Ukrayna Açlık Soykırımı

Totaliter rejimlerin kitleleri kontrol etmek ve ulusal kimlikleri tasfiye etmek amacıyla başvurduğu en acımasız yöntemlerden biri, gıdanın ve yaşam kaynaklarının stratejik bir silah olarak kullanılmasıdır. Sovyetler Birliği'nin 1932-1933 yılları arasında Ukrayna topraklarında uyguladığı ve tarihe Holodomor olarak geçen yapay açlık politikası, doğanın bir azizliği veya kuraklık sonucu değil, devlet eliyle planlanmış sistematik bir imha hareketidir.

Elif Küçükkatırcı'nın tasarımında tarihsel bir titizlikle işlenen kronoloji, bu yapay kıtlığın rasyonel ve aşamalı mekanizmasını gözler önüne sermektedir. 1928'deki Beş Yıllık Plan'dan itibaren adım adım örülen süreç; insanların sürgün edilmesi, mülkiyetsizleştirme ve nihayetinde 7 Ağustos 1932 tarihli "Beş Başak Kanunu" ile tarlalardan tek bir buğday tanesi almanın bile ölüm cezasıyla cezalandırıldığı hukuki bir terör mekanizmasına dönüşmüştür. Rejim, Ukrayna'nın sınırlarını askeri kordonlarla kapatıp iç pasaport sistemini devreye sokarak, açlıktan kırılan insanların can havliyle şehirlere kaçmasını ve bölgeye dışarıdan insani yardım ulaşmasını kesin olarak engellemiştir. Bölgedeki köyler adeta açık hava hapishanelerine dönüştürülmüş, halkın elindeki tüm tahıl ve besin kaynakları organize arama gruplarıyla zorla toplanmıştır.

İnfografikteki en sarsıcı kesit, soğuk istatistiki verilerin ardındaki dehşet verici insani bedeli zamanın acımasız ritmiyle yüzümüze vuran o ölüm çetelesidir. 1933 yılının Haziran ayına gelindiğinde, Ukrayna topraklarında her gün 34 bin, her saat 1440 ve nihayetinde her dakika 24 insan, açlığın pençesinde can vermiştir. Tasarımın merkezinde yer alan, ellerini göğsünde birleştirmiş o zayıf ve çaresiz kız çocuğu figürü, bu korkunç ritmin ortasında donup kalmış milyonlarca masum ruhun dilsiz bir çığlığıdır. O çocuk, tarlalarda bereketi filizlenen toprakların, siyasi hırslar uğruna nasıl bir toplu mezara dönüştürüldüğünün canlı bir anıtı niteliğindedir.

Harita üzerinde renklendirilen bölgesel kayıplar ve sonrasındaki nüfus ikame politikaları, soykırımın coğrafi ve demografik bir mühendislikle nasıl kalıcı hale getirilmek istendiğini belgelemektedir. Boşaltılan köylere başka bölgelerden nüfus taşınması, sadece fiziksel bir kıyımı değil, bir coğrafyanın tarihsel ve kültürel dokusunu da silme niyetini ifşa eder. Küçükkatırcı'nın bu nitelikli çalışması, dünün ve bugünün trajedileri arasındaki yapısal benzerlikleri akademik bir ciddiyetle deşifre ederken, bizleri adaletin ve evrensel insan haklarının savunulması noktasında tarihsel bir tanıklığa davet etmektedir.

HOLODOMOR | Ukrayna Açlık Soykırımı 1932-1933

Nasıl?

Yaşanan açlık, doğal felaketten, kuraklıktan veya kötü hasattan kaynaklanmadı. Açlık, Ukraynalıları yok etmeye yönelik Stalin tarafından geliştirilen rejimin sonucuydu.

Stalin yönetimi önce zengin köylüleri sürgün edip özel çiftlikleri zorla kolhozlara dönüştürdü, ardından tahıllara el koyup gıda arayışını yasakladı; böylece Ukrayna'da yapay bir kıtlık ortaya çıktı.

Ukrayna'daki açlık çeken bütün bölgeler askerlerle çevriliydi, kimsenin kurtarılmaması ve hiçbir yardımın geçmemesi için Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bütün sınırları kapatılmıştı.

1933 Haziran'da

Her gün 34 bin kişi

Her saat 1440 kişi

Her dakika 24 kişi hayatını kaybetti.

İnsanların bütün yiyecekleri ve hayatta kalabilmelerini sağlayan her şey ellerinden alınıyordu.

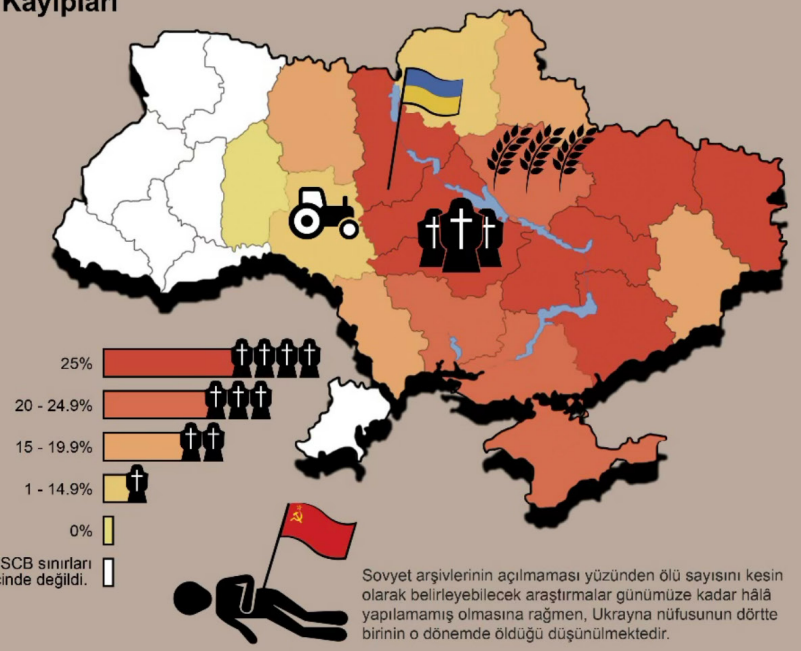

Ukrayna'da bütün köyler ve kollektif çiftlikler yok oldu.

Kıtlık sürerken devlet, Ukrayna'daki tarımsal faaliyetleri izlemeye devam etti.

Ukrayna'da Bölgelere Göre Açlık Kayıpları

Sovyet arşivlerinin açılmaması yüzünden ölü sayısını kesin olarak belirleyebilecek araştırmalar günümüze kadar hâlâ yapılamamış olmasına rağmen, Ukrayna nüfusunun dörtte birinin o dönemde öldüğü düşünülmektedir.

1928
• Stalin, Sovyetler Birliği'nde Genel Sekreter oldu ve SSCB'yi modern bir ekonomik güç haline getirmek için Beş Yıllık Plan'ı uyguladı.

1929
• Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti'nde zorunlu kolektivizasyon (toprak ve üretimin devlet kontrolüne alınması) başlatıldı; çiftçiler protestolarda bulundu.

1930
• Ukrayna'daki binlerce kilise yıkıldı; rahipler tutuklandı.
• Çiftçilere devlete teslim etmeleri gereken tahıl miktarları gerçekçi olmayan düzeyde artırıldı.

1931
• Ukrayna'da buğday üretimi azaldı, ama devlete verilmesi gereken buğday miktarı artırıldı.
• Çiftçiler, ekim için sakladıkları tohumları bile devlete teslim etmeye zorlandı.

1932
• Açlık tüm Ukrayna'yı sardı.
• Ukrayna'nın tahılının %40'ı Sovyetler tarafından ele geçirildi.
• Buğday kotası karşılanamaz düzeyde belirlendi.

7 Ağustos 1932
• "Beş Başak Kanunu" çıkarıldı: Tarla veya tarladan alınan en küçük bir miktar tahıl bile devlet malı sayıldı ve bu suçu işleyen kişi 10 yıl hapis ya da ölüm cezasıyla yargılandı.

Ekim 1932
• Molotov ve Kaganovich, Ukrayna'da 100.000'den fazla parti görevlisi ve askerle birlikte köşe bucak aramalar yaptılar, gizli tahılları ele geçirdiler.

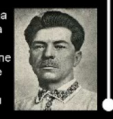
Kasım 1932
• Buğday kotaları karşılayamayan köylüler kara listeye alındı. Üç köylüden biri bu listeye girdi.

31 Aralık 1932
• İç pasaport sistemi getirildi; açlık çeken köylülerin şehir veya sınır dışına kaçması engellendi.

Ocak 1933
• Pavel Postyshev'i Ukrayna Komünist Partisi'nin başına getirdi.
• Postyshev, kültür liderlerine yönelik baskıları başlattı ve partide tasfiyeye gitti.
• Birçok tanınmış Ukraynalı intihar etti.

Haziran 1933
• Holodomor'un en yoğun dönemi: günlük yaklaşık 28.000 kişi açlıktan öldü.
• Bütün köyler ve kollektif çiftlikler yok oldu.
• Moskova, kıtlık olduğunu reddetti.

15 Ağustos 1933
• Tüm Birlik Yerleşim Komitesi (All-Union Resettlement Committee) kuruldu.
• 1933 sonuna kadar Rusya ve Beyaz Rusya'dan 117.000 kolektif çiftçi, açlıktan ölen bölgelerde yeniden yerleştirildi. (birçoğu geri dönmeye çalıştı)

Günümüz
• Rusya hâlâ Holodomor'un planlı bir soykırım olduğu iddialarını reddeder.
• Dünyada hâlen birçok bölgede soykırım yaşanmaktadır.

Eser Sahibi: Ezgi Bulut | **Konu:** Srebrenitsa - Güvenli Bölgenin Kanlı İhaneti

11 Temmuz 1995 sabahı Srebrenitsa'da gökyüzü, Birleşmiş Milletler'in "güvenli bölge" vaadinin utanç dolu enkazı üzerine çökerken; insanlık, modern Avrupa'nın tam kalbinde vicdanın ve hukukun askıya alındığı o karanlık dehlize, uluslararası toplumun sessiz tanıklığında itilmiştir. Srebrenitsa, sadece bir coğrafi nokta değil, sistemli bir yok etme politikasının laboratuvarı ve 8.372 masum ruhun susturulmuş çığlığıdır. Ratko Mladić komutasındaki VRS birlikleri, kentin korumasını üstlenen Mavi Berelilerin kayıtsızlığı altında şehre girerken, modern tarihin en hızlı ve en vahşi etnik temizlik operasyonlarından birinin fitili ateşlenmiştir. Ezgi Bulut'un bu sarsıcı tasarımı, 30 yıldır sönmeyen o büyük acıyı ve adaletin geç gelen soğuk yüzünü bir hafıza kalkanına dönüştürmektedir.

Katliamın ardından başlayan Ölüm Yolu (Marš Smrti), 15.000 Boşnak erkek ve çocuğun ormanların derinliklerinde Tuzla'ya ulaşma ümidiyle çıktığı, ancak 100 kilometrelik bir kabusa dönüştüğü kanlı bir rotadır. Nezuk Köyü'ne varmaya çalışan bu kitle, Sırp keskin nişancıların ve pusu kuran birliklerin sistematik saldırıları altında adeta birer av gibi takip edilmiş ve 11.500 kişi bu yürüyüş sırasında hayattan koparılmıştır. Sadece 3.500 kişinin sağ salim Tuzla'ya ulaşabildiği bu trajedi, kaçışın bile bir ölüm fermanına dönüştüğü mutlak bir kuşatmanın kanıtıdır. Bölgedeki Kravica, Gornja Pilica ve Kozluk gibi infaz durakları, masumların elleri arkadan bağlı bir şekilde kurşuna dizildiği, modern çağın endüstriyel kıyım sahnelerine ev sahipliği yapmıştır. Kadınların maruz kaldığı sistemli tecavüzler, bir toplumun onurunu ve geleceğini hedef alan o sinsi savaş stratejisinin en kirli parçası olarak tarihe geçmiştir. Kimliği tespit edilebilen kurbanların %89,1'lik oranı, her bir bedenin aslında birer delil ve birer yarım kalmış öykü olduğunu sarsıcı bir biçimde belgelemektedir.

Doğa, insanların saklamaya çalıştığı bu büyük suçu, Mavi Kelebekler ve onların rehberliğinde yükselen Pelin Otları aracılığıyla gün yüzüne çıkararak gizliliği yenmiş ve adaletin yolunu açmıştır. Cesetlerin gizlendiği ikincil ve üçüncül mezarlarda bozulan toprak yapısı, sadece bu kelebeklerin beslendiği bitkilerin büyümesine neden olmuş ve 300'den fazla toplu mezarın keşfedilmesini sağlamıştır.

1995-2000 yılları arasında cesetlerin gizlenmesi amacıyla mezarların sürekli taşınması, suçun üzerini örtme çabasının ne kadar planlı ve kurumsal olduğunu göstermektedir. 2008 yılı itibarıyla kurulan savaş suçları mahkemelerinde verilen mahkûmiyet kararları, her ne kadar geç kalınmış olsa da, küresel vicdanın bir nebze olsun nefes almasını sağlamıştır.

Ezgi Bulut'un tasarımı, bu tarihsel gerçekleri verinin nesnelliğiyle birleştirerek, unutturmaya ve inkâra karşı verilmiş sarsıcı bir entelektüel direniş notudur. Her bir mavi kelebek figürü ve her bir zambak sembolü, geçmişin acısını bugünün adaletsizliğine karşı birer siper kılan görsel birer nişanedir. Toplamda 100.000 insanın can verdiği Bosna Savaşı'nın bu en karanlık halkası, insanlık onurunun teknolojik füzelerle değil, rasyonelleştirilmiş bir nefretle nasıl dağlandığının kanıtıdır.

GÜVENLİ BÖLGE DEĞİLDİ

BOSNA SOYKIRIMI VE SREBRENİCA

Toplam Ölü: 100.000 (1992-1995)

Yerinden Edilen: 2 Milyon

Sivil Ölü: 50.000

8372

30 YILDIR AYNI ACI

Nisan 1992
Bosna Savaşı başlar

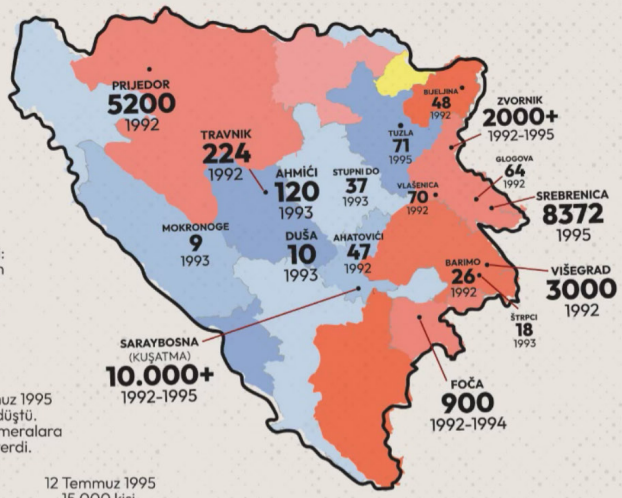
16 Nisan 1993
BM söz verdi:
Burası güvenli bölge.

Mart 1994
600 mavi bereyle
koruma başladı.

8 Mart 1995
Karadžić emri verdi:
Boşnakları yok edin

6 Temmuz 1995
Saldırı başladı.
Güvenli bölge
bombalanıyor.

11 Temmuz 1995
Şehir düştü.
Mladić kameralara
poz verdi.

ÖLÜM YOLU

11 Temmuz 1995

Boşnakların bir bölümü orman yolundan **Tuzla'ya ulaşmak istedi**

15.000 Boşnak erkek ve çocuk Srebrenica'dan ormana kaçtı.

100 km'lik bu ölüm yolunda 11.500'i pusuya düşürülerek katledildi. Sadece 3.500'i Tuzla'ya ulaşabildi.

12 Temmuz 1995
15.000 kişi
ormana daldı.

12-13 Temmuz 1995
30.000 kadın ve çocuk
otobüslerle zorla
Tuzla'ya gönderilir

13 Temmuz 1995
Kapalı depoda otomatik
silahlarla tarandılar.

14-16 Temmuz 1995
Yolda 11.000'den fazla kişi
pusuya düşürülerek öldürüldü

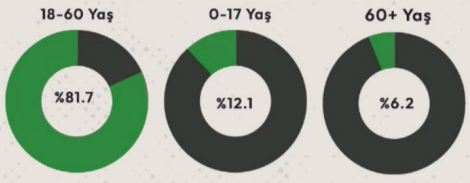
22 Temmuz 1995
Sadece 3.000 kişi
Tuzla'ya ulaştı

HAFIZA ÇİÇEĞİ

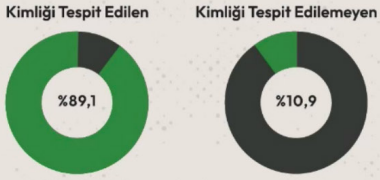
EN YAŞLI KURBAN: 94 Yaşında

EN GENÇ KURBAN: Yeni doğmuş bebek (birkaç saatlik)

ERKEK VE ERKEK ÇOCUK YAŞ DAĞILIMI

KİMLİK TESPİT ORANLARI

Mavi Kelebekler 300 Toplu Mezarı Gösterdi

1995'te gömülen cesetler toprağı değiştirdi. Pelin otu (Artemisia vulgaris) hızla yeşerdi. Mavi kelebekler o otlara kondu. Takip edenler kelebekleri izledi. 300 toplu mezar ortaya çıktı. Doğa, gizliliği yendi.

1995-2000
Cesetler gizlendi
(ikincil/üçüncül
mezarlara taşındı)

1995-2000
Mavi kelebek sürüleri
toplu mezarları işaretledi
300 mezar keşfedildi

2 Ağustos 2001
Srebrenica "soykırım"olarak
ilk kez tanındı. Radislav Krstić
ömür boyu hapis.

11 Temmuz 2004
Srebrenica-Potočari
Anıt Mezarı açıldı;
ilk toplu cenazeler.

9 Ocak 2017
Mladić soykırımdan
mahkûm.
Toplam 54 mahkûm

Eser Sahibi: Neziha Köse | **Konu:** Gazze ve Çocuk - Nişancı Şiddetinin Masum Kurbanları

Gazze'nin tozlu sokakları, 2023 yılından bu yana sadece bombaların gürültüsüyle değil, oyun oynaması gereken yaşta hedef gözetilerek susturulan çocukların dilsiz çığlıklarıyla yankılanmaktadır. Neziha Köse'nin Gazze ve Çocuk başlıklı bu sarsıcı çalışması, bir savaşın trajik bilançosunu değil, modern çağın vicdanında derin bir yara açan nişancı şiddetinin anatomisini gözler önüne sermektedir. BBC'nin titiz araştırmalarına dayanan bu eser, Ekim 2023 ile Temmuz 2025 tarihleri arasında ateşli silahlarla vurulan 160'tan fazla çocuğun hikâyesini, verinin soğukluğu ve sanatın dramatik gücüyle birleştirir. Tasarımın merkezinde yer alan o çocuk silüeti, aslında insanlık onurunun tam kalbinden vuruluşunu temsil eden sarsıcı bir metafor niteliğindedir. Bu görsel manifesto, unutturmaya karşı verilmiş en onurlu hafıza nöbetlerinden biridir.

Akademik veriler, bu yıkımın sadece yanlışlıkla gerçekleşen bir yan hasar olmadığını, sistemli bir hedef alma pratiğine dönüştüğünü kanıtlamaktadır. İncelenen 168 vakadan 95'inin doğrudan baş ve göğüs bölgesinden vurulmuş olması, askeri bir gerekliliğin ötesinde, savunmasızlığın mutlak bir imha nesnesine dönüştüğünü belgelemektedir. Bu çocukların 67'sinin henüz 12 yaşın altında olması, şiddetin zamansal ve ahlaki sınır tanımayan dehşetini bir kez daha ortaya koymaktadır. Tanık ifadelerinin %95'inden fazlasında ateş edenin İsrail ordusu olduğunun belirtilmesi, uluslararası hukuk normlarının nasıl açıkça ihlal edildiğine dair sarsıcı birer delil teşkil etmektedir. Radyolojik görüntülerde 12 yaşında bir çocuğun kafatasına saplanan o mermi çekirdeği, sadece kemiği değil, insanlık geleceğini de parçalamıştır.

Layan el-Mejdalawi henüz iki yaşındayken, güvenli bir sığınak arayışında babasının kucağında yüksek hızlı bir mermiyle hayattan koparıldığında, dünya sadece bir bebeği değil, onun hiç yaşanmayacak geleceğini de kaybetmiştir. Ablası Şahd'ın Arkamıza baktığımızda yerde yatıyordu şeklindeki o masum ama yıkıcı ifadesi, bir çocuğun hafızasına kazınan en ağır travmanın ve insanlık vicdanına saplanmış o paslı miladın ta kendisidir. Benzer bir dehşet, altı yaşındaki Mira Tanboura'nın hikayesinde de tekerrür etmiş; güvenli denilen tahliye koridorunda bir kontrol noktasını geçtikten hemen sonra sırtından vurularak yere yığılmıştır. Babası Saeed'in, arkasını döndüğünde kızının tek kurşunla kalbinden vurulduğunu görmesi, modern savaşların en sinsi ve en acımasız yüzü olan keskin nişancı şiddetinin somut birer kanıtıdır. Askeri varlığın uydu görüntüleriyle doğrulanmış olması, bu ölümlerin birer hata değil, belirli bir iradenin ürünü olduğunu gösteren akademik birer ispattır. Bu çocukların her biri, 2023 Gazze Soykırımı'nın en masum ama en ağır bedel ödeyen kurbanları olarak tarihe geçmiştir. Tasarımdaki her bir kırmızı figür, susturulmuş bir ninniyi ve toprağa gömülmüş bir oyun hayalini temsil eder. Röntgende görülen 8 aylık bebeğin kafasına saplanan o mermi, teknolojik yıkımın en uç noktasını ve insani duygunun tamamen yok oluşunu simgeler.

Neziha Köse, bu bireysel dramları makro bir perspektifle birleştirerek, Gazze'deki çocuk kırımı (childcide) gerçeğini kolektif hafızaya kazımıştır. Geleceğin üzerini örten bu kanlı sis, ancak bu tür sarsıcı eserlerle dağıtılabilir ve adaletin sesi gürleşebilir. Bu çalışma, susturulmuş olanların sesi olmak adına verilmiş bir entelektüel direniş çığlığıdır.

GAZZE'DE BAŞLARINDAN VE GÖĞÜSLERİNDEN VURULARAK ÖLDÜRÜLEN ÇOCUKLAR

[Bir BBC Araştırması]

Bu infografik, BBC'nin Ekim 2023 - Temmuz 2025 dönemindeki araştırması, video analizleri, uydu görüntüleri ve adli tıp uzman görüşlerine dayanarak, Gazze'de ateşli silahla vurulan 160'tan fazla çocuğun ölümlerinin ardındaki gerçekleri ortaya koymaktadır.

ANA BULGULAR VE VERİLER

168 İncelenen Vaka

BBC, Ekim 2023-Temmuz 2025 arasında ateşli silahla vurulmuş 168 çocuğun vakasını belgeledi.

95 Hedef Baş ve Göğüs Bölgesi

Bu vakaların 95'inde çocuklar başlarından veya göğüslerinden vurulmuştur. Bu çocukların 67'si 12 yaşın altındadır.

Tanık İfadeleri Kimi İşaret Ediyor?

Tanık ifadesi alınabilen 59 vakadan 57'sinde ateş edenin İsrail Ordusu olduğu iddia edildi.

VAKA İNCELEMESİ 1: Layan el-Mejdalawi (2 yaşında)

Güvenli Bir Yer Ararken Gelen Ölüm: Aile, İsrail'in tahliye emri sonrası sığındıkları okuldan 9 Kasım 2023'te ayrıldı. Babası Muhammed, kızı Layan'ı taşırken vuruldu.

"Arkamıza baktığımızda yerde yatıyordu." Saldırıdan kurtulan 12 yaşındaki ablası Şahd, babasının Layan ile oynayarak yürüdüğü ve aniden yere yığıldığını anlattı.

Kanıtlar: Video, Uydu Görüntüsü ve Adli Tıp: Olay anı bir TV kanalı tarafından kaydedildi. Saldırının ardından 2 saat önceki uydu görüntüsü 280 metre ilerde İsrail askeri mevzisini gösteriyor. Uzmanlar, ölümlerin yüksek hızlı mermiyle gerçekleştiğini bildirdi.

VAKA İNCELEMESİ 2: Mira Tanboura (6 yaşında)

Tahliye Koridorunda Vuruldu: 18 Kasım 2023'te İsrail Ordusunun siviller için "güvenli" olarak belirlediği Salah al-Din yolu üzerindeki bir kontrol noktasını geçtikten kısa süre sonra sırtından vuruldu.

"Keskin nişancı kızımı kalbinden vurdu." Babası Saeed, arkasını döndüğünde kızının tek kurşunla vurulduğundan emin olduğunu ve ateşin İsrail askerlerinin bulunduğu yönden geldiğini söyledi.

Askeri Varlık Doğrulandı: Uydu görüntüleri ve İsrail ordusunun yayınladığı bir video, olay yerindeki askeri varlığı doğruluyor. O sırada bölgede Hamas ile bir çatışma olduğuna dair bir bilgi bulunmuyor.

TIBBİ KANITLAR VE UZMAN GÖRÜŞLERİ

Doktorlar Doğruluyor: "Kafaya ve Göğse İsabet Eden Çok Sayıda Kurşun Gördük."

BBC'nin görüştüğü 30 doktor ve hemşire, çocuklarda benzer yaralanma türlerinin sıkça görüldüğünü bildirdi.

Röntgen Görüntüleri Kanıt Niteliğinde: Paylaşılan tıbbi görüntülerde 12 yaş, 4 yaş ve 8 aylık çocukların kafalarına saplanan mermi görüldü.

"Mevcut kanıtlar çok ciddi bir hukuk ihlaline, hatta potansiyel olarak bir savaş suçuna işaret ediyor." Prof. Janila Dill, Oxford Üniversitesi

Eser Sahibi: Muhammed Enes Şahin | **Konu:** Srebrenitsa Soykırımı

11 Temmuz 1995'te Srebrenitsa'da güneş, insanlık vicdanının en derin çukuruna gömülürken; mavi bereli barış koruyucularının sağır edici sessizliği altında binlerce masumun son nefesi, Drina Nehri'nin soğuk sularına birer veda çığlığı olarak bırakılmıştır. 1945'te Tito'nun seküler federasyonunun merkezi olan Sarajevo'dan, 1980'lerin ekonomik kriz ve milliyetçi tiranlığın kıskacına giren Bosna'sına kadar uzanan süreç, aslında adım adım örülen sistematik bir imha kronolojisidir. Muhammed Enes Şahin'in Srebrenitsa Soykırımı başlıklı bu ödüllü eseri, 1992'de bağımsızlık ilanıyla başlayan ve Sırp güçlerinin şehri bombalamasıyla tırmanan o kanlı sarmalı akademik bir titizlikle belgelemektedir. Tasarım, 1995 Temmuz'unda 8.000'den fazla Müslüman erkek ve çocuğun katledilmesini, sadece tarihsel bir vaka olarak değil, insanlık onuruna vurulmuş paslı bir hançer gibi sunmaktadır.

Potoçari'de elleri telle bağlanan erkeklerin ailelerinden koparıldığı o meşum anlardan başlayan soykırım durakları; Kravica'da bombalarla sarsılan hangarları, Orahovac'ta kurşun dizilen tarlaları ve Gornja Pilica'daki spor salonlarını birer ölüm tüneline dönüştürmüştür. Her bir durak, 13 Temmuz'da Cerska Vadisi'ndeki ilk toplu infazdan, Drina kıyısındaki Kozluk'a kadar uzanan o planlı vahşetin sessiz ve sarsıcı birer tanığıdır. Ratko Mladić'in intikam sözleriyle mühürlenen bu cinnet hali, modern Avrupa'nın göbeğinde endüstriyel bir imha mekanizması olarak işletilerek tarihin en karanlık sayfalarından birini yazmıştır.

Eserdeki sistematik tecavüzleri temsil eden yıldız sembolleri, sadece fiziksel bir saldırıyı değil; bir ulusun haysiyetini ve demografik geleceğini hedef alan o sinsi savaş stratejisinin en kirli yüzünü teşhir etmektedir. Bulunan toplu mezarları simgeleyen her bir zambak, toprağın altına gizlenmeye çalışılan ancak doğanın yardımıyla gün yüzüne çıkan o sarsıcı gerçeğin dilsiz nişanesidir. 2007 yılında Uluslararası Adalet Divanı tarafından resmen soykırım olarak tanınan bu trajedi, bugün hâlâ Potoçari'nin beyaz mezar taşlarının derin sessizliğinde adalet aramaya devam etmektedir. Tasarımın merkezinde yer alan ve yitirilen canları temsil eden o devasa çiçek motifi, her bir yaprağında sürgün edilen ve hayattan koparılan ruhların ağırlığını taşımaktadır. 2008 yılı itibarıyla kurulan mahkemelerle 45 Sırp ve diğer savaş suçlularının hüküm giymesi, adaletin tecelli etmesi yolunda atılmış ancak yaraları sarmaya yetmemiş bir adımdır. Toplamda 97.207 kişinin hayatını kaybettiği bu büyük savaş silsilesi, insanlığın tükeniş zamanını gösteren birer kıyamet saati gibi çalışmaktadır.

Muhammed Enes Şahin, bu eserinde Srebrenitsa'nın 30 yıldır bitmeyen acısını modern bir hafıza alanına dönüştürerek insanlığın ortak vicdanına hitap etmektedir. Tasarımın her bir çizgisi, adaletsizliğe ve kurumsal sessizliğe karşı bırakılmış en güçlü çığlıklardan biri olarak gelecek nesillere taşınacaktır. Unutulan her soykırımın bir sonrakine davetiye çıkardığı gerçeğinden hareketle bu eser, vicdanlarda hâlâ kanayan o derin yarayı sarmak ve adaleti haykırmak için tasarlanmıştır.

srebrenitsa
SOYKIRIMI

SOY KIRIMIN *zaman çizgisi*

1945

Saraybosna, 16. yüzyılda Gazi Hüsrev Bey ile Türk İslâm kenti olmuş, 1945 sonrası Tito Yugoslavyası'nda kilik bir federasyonun merkezi hâline gelmiştir.

1980

1980'lerde ekonomik kriz ve milliyetçi politikalar artmış. Tito sonrası dönemde Sırp, Hırvat ve Boşnak ayrışması hızla derinleşmiştir.

1992

1 Mart 1992'de Bosna bağımsızlığını ilan etmiş, Sırp güçleri bu kararı reddetmiş ve Saraybosna dâhil birçok şehir bombalanmıştır.

1995

Srebrenitsa, 1993'te BM korumasına alınmış ve güvenli bölge ilan edilmiştir. 1993'te VRS birlikleri Srebrenitsa'ya saldırmış, 11 Temmuz 1995'te Mladić'in "intikam zamanı" sözüyle soykırım başlamıştır.

1995

Srebrenitsa'da Temmuz 1995'te gerçekleşen katliamda en az 8.000 Müslüman erkek ve erkek çocuk sistematik biçimde öldürülmüştür.

1995

1995 Dayton Anlaşması'yla savaş sona ermiş, 2007'te BM Uluslararası Adalet Divanı, Srebrenitsa'yı resmen "soykırım" olarak

2007

Bosna-Hersek Araştırma ve Dokümantasyon Merkezi, savaşla ölen ya da kaybolan kişilere ilişkin ayrıntılı araştırmasını 2007'de yayımlamıştır. Bu veritabanı, 1992–1995 Bosna Savaşı sırasında hayatını kaybeden veya kaybolan 97.207 kişinin isimlerini ortaya koymuştur.

2008

2008 yılı itibarıyla, BM tarafından kurulan ilk savaş suçları mahkemesi olan Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi kararına göre 45 Sırp, 12 Hırvat ve 4 Boşnak savaş suçlarından hüküm giymiştir.

SOYKIRIMIN *durakları*

Yaklaşık 1.200 mahkûm, Pilica köyündeki spor salonuna taşındı. Bazıları susuzluktan öldü. İki gün sonra, Branjevo Askeri Çiftliğine götürülen mahkûmlar, makineli tüfeklerle tarandı. Ardından Pilica Kültür Merkezi'nde 500 kişi daha el bombaları ve tüfeklerle öldürüldü.

Sabah erken saatlerde 1.000 civarında tutsak, Orahovac kasabasına götürüldü. Grabavci okulunun spor salonuna tıkıldılar; yiyecek ve su verilmedi. VRS askerleri, bu erkekleri sıra halinde dizip ateş açtı. İnfaz alanı iki tarladan oluşuyordu; biri cesetlerle dolunca diğeri kullanıldı.

Son büyük infaz, 13–16 Temmuz 1995 tarihleri arasında Kozluk köyü yakınlarında gerçekleşti; yaklaşık 1.000 kişi öldürüldü. 19 Temmuz'da Nezuk yakınlarında 10 Boşnak erkek, 20 Temmuz'da Macević'de 150 kişi daha öldürüldü.

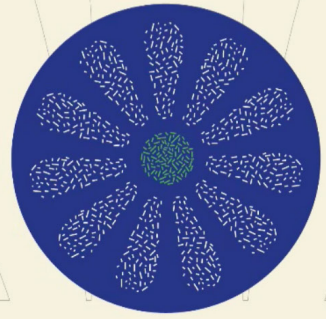
14–15 Temmuz arasında Petkovci'deki bir okulda 1.000 kadar erkek tutuldu. Sonrasında elleri arkadan bağlanarak yıkındaki barınağa götürüldüler ve orada kurşuna dizildiler.

İlk toplu infaz 13 Temmuz 1995'te Cerska Vadisi'nde gerçekleşti. 14–30 yaş arası erkekler, yol kenarında sıraya dizildi ve VRS askerleri karşı taraftan ateş açtı.

Potocari'den zorla tahliye edilen mültecileri taşıyan otobüsler, Tisca kasabasında durduruldu. Otobüslerdeki erkekler ayrılıp elleri telefon teliyle bağlandı ve infaz edildi.

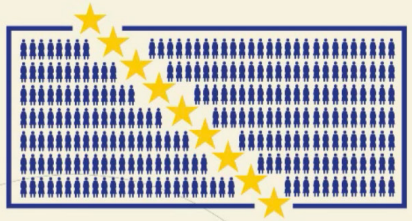
Kravica köyündeki bir hangarda, el bombaları, tüfekler ve tanksavar silahlarıyla 1.300'den fazla erkek öldürüldü.

soykırımda yitirilen **canlar**

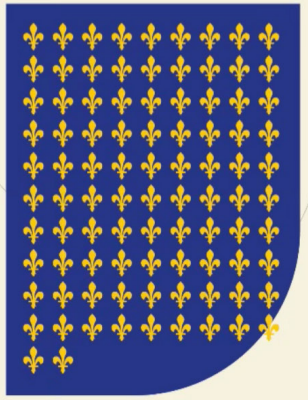
"Srebrenitsa çiçeği yaprağındaki her çizgi Srebrenitsa'da katledilen 10 canı, çiçek gövdesindeki her çizgi Srebrenitsa'dan sürgün edilen 250 kişiyi temsil eder.

sistematik *tecavüzler*

"Her kadın sembolü Bosna Savaşı sırasında tecavüze uğramış 200 kadını temsil eder.

bulunan *toplu mezarlar*

"Her zambak 1 toplu mezarı temsil eder.

Bizi toprağa gömdüler
fakat tohum olduğumuzu
bilmiyorlardı...

Aliya *Izetbegović*

Srebrenitsa Soykırımı'nı hatırlatmayı amaçlayan bu bilgi tasarımı çalışmasındaki veriler; Britannica ve Wikipedia gibi genel kaynakların yanı sıra Srebrenica Memorial Center'ın resmî kayıtları, Anadolu Ajansı ve BBC'nin haber arşivleri ile TDV İslâm Ansiklopedisi'nde yer alan tarihsel analizler temel alınarak hazırlanmıştır.

muhammet
enes şahin

Eser Sahibi: Nesrin Sulan | **Konu:** Gazze'de Nekropolitik Strateji ve Kurumsal Yıkım

Modern uluslararası hukuk sisteminin ve küresel güvenlik mimarisinin derin bir meşruiyet krizi yaşadığı yirmi birinci yüzyılda, Gazze Şeridi'nde sahnelenen trajedi, salt askeri bir çatışmanın ötesinde, topyekûn bir halkın varlığını ortadan kaldırmaya yönelik nekropolitik bir stratejinin somut tezahürüdür. Nesrin Sulan tarafından tasarlanan bu kapsamlı infografik raporu, egemen bir gücün uluslararası hukuku, özellikle de Uluslararası Adalet Divanı'nın ihtiyati tedbir kararlarını hiçe sayarak uyguladığı yapısal şiddetin sarsıcı bir anatomisini sunmaktadır. Bu raporda somutlaşan her bir grafik, modern dünyanın "asla bir daha" şiarının küresel güç dengeleri karşısında nasıl işlevsiz bir söyleme dönüştüğünü gösteren akademik birer vesikadır.

Raporda yer alan demografik veriler, sivil zayiatın "yan hasar" olmadığını, toplumun biyolojik ve kültürel sürekliliğini kesintiye uğratmayı amaçlayan bilinçli bir nüfus mühendisliğine işaret ettiğini kanıtlamaktadır. Hayatını kaybeden 75 bini aşkın insanın %90'ının sivil olması ve bu kayıpların büyük kısmını kadınlar ile çocukların oluşturması, kırımın geleceği hedef alan niteliğini en dramatik şekilde ortaya koymaktadır. Bir halkın %99'unun en az bir kez zorla yerinden edilmesi, sadece coğrafi bir sürgün değil; yurt bilincinin ve aile hafızasının acımasızca parçalanmasıdır.

Sulan'ın tasarımında yapısal bir netlikle ortaya koyduğu "yıkılan binalar" istatistiği, fiziksel mekân kırımının ötesinde, bir toplumun entelektüel hafızasını yok etmeyi amaçlayan bir yıkımı da deşifre etmektedir. Hastanelerin tamamının, okul ve üniversitelerin %95'inin, kültürel miras alanlarının yerle yeksan edilmesi; Gazze'nin geleceğinin haritadan silinmek istendiğinin açık delilidir. 1.701 sağlık çalışanının, 200 profesörün, 800 öğretmenin ve 255 gazetecinin katledilmesi, toplumun can damarlarını koparmaya yönelik bilinçli bir elit kırım stratejisidir. Konutların %80'inin enkaza dönüştüğü bu tablo, bir şehrin sivil yaşam alanından çıkarılarak devasa bir mezarlığa dönüştürülmesinin yapısal analizidir.

Enkazın altında kalan sadece beton yığınları değil, en temel insani ihtiyaçların birer hayatta kalma silahına dönüştürüldüğü küresel adalet anlayışıdır. Nüfusun %100'ünün akut gıda güvensizliğiyle yüzleşmesi ve kişi başına düşen su miktarının %98 oranında azaltılması, sivil kitleleri yavaş ve planlı bir ölüme mahkûm eden modern bir abluka stratejisidir. Nesrin Sulan'ın çalışması, bu kurumsal yıkımı metodolojik bir titizlikle kayıt altına alarak insanlık vicdanına sunulan sarsıcı birer kanıttır.

GAZZE KRİZ RAPORU
Sayılarla İnsani ve Maddi Yıkım

İsrail, 7 Ekim 2023'te Gazze Şeridi'ne karşı iki milyondan fazla Filistinliyi soykırıma uğratmak için bir ay süren bir savaş başlattı. 25 aydır, İsrail doğrudan ve dolaylı cinayet biçimlerini kullandı. Soykırım sadece sivilleri ve yerleşim yerlerini hedef almakla kalmadı, aynı zamanda uluslararası insan hakları hukukunun tüm biçimlerini ihlal etti. 30 Ekim 2023 itibarıyla İsrail, Gazze'de soykırım eylemleri gerçekleştirmek için 15 suç işledi.

Gazze nüfusunun **%12**'si **öldürüldü, yaralandı, kayıp veya yerinden edildi.**

Her 10 kişiden 9'u sivil olarak öldürüldü.

%30 Ölenlerin %30'u **çocuktu.**

%20 **kadındı.**

75.360 Ölüm
- **70.400** sivil
- **21.390** çocuk
- **14.080** kadın
- **68.178** Sağlık Bakanlığı'na göre.

Nüfusun %99'u en az bir kez zorla yerinden edildi.

13 Ekim 2023'ten bu yana İsrail, düzinelerce zorla yerinden etme emri yayınlayarak nüfusun büyük çoğunluğunu okullara ve derme çatma çadırlara yerleşmeye zorladı. İsrail ordusuna göre, bu emirlere uymayanlar "bir terör örgütünün suç ortağı olarak tanımlanabilir.
Ölenlerin %20'si

45.600
İsrail saldırılarının başladığı günden bu yana **yetim** kalan çocukların sayısı.

173.800 yaralı
Çok sayıda kişi ampute edilme gerektiren yaralanmalar yaşadı, 10,000'den fazla kişinin en az bir uzvu kaybedildi.

Yıkılan binalar

İsrail ordusu, Gazze'deki savaşın başlangıcından bu yana, şeridin sivil altyapısını, mülklerini ve temel binalarını yok ederek "yakıp yıkma" politikası izlemiştir.

- Konut birimleri **555.000**
- Sanayi tesisleri **3.300**
- Kiliseler **3**
- Basın merkezleri **191**
- Okullar **621**
- Camiler **890**
- Miras alanları **205**

%100 **Hastanelerin** tamamı yıkıldı veya hasar gördü.

%80 **Binaların** %80'i yıkıldı veya hasar gördü.

%95 **Okul** ve **üniversitelerin** %95'i yıkıldı veya hasar gördü.

1.701 **Sağlık çalışanı öldürüldü**
- **2.195** Yaralı
- **194** Doktor öldürüldü
- **376** Hemşire öldürüldü

255 Gazeteci öldürüldü

140 Sivil savunma görevlisi öldürüldü

800 Öğretmen öldürüldü

200 Üniversite profesörü öldürüldü

6 gösterge

İsrail, UAD (Uluslararası Adalet Divanı)kararına uymadı

26 Ocak 2024'te, Uluslararası Adalet Divanı, İsrail'in Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkına karşı soykırım suçunu önlemek için belirli geçici önlemleri uygulamasını emreden bir karar yayınladı. Ancak İsrail, UAD kararının altı temel ihlal göstergesiyle kanıtlandığı üzere, bu karara uymamıştır:

1. Toplu katliamlar
2. Ciddi fiziksel/zihinsel zarar vermek
3. İnsanlık dışı yaşam koşulları dayatmak
4. Açlığı silah olarak kullanmak
5. Çocuk doğumunu engellemeye yönelik bir ortam dayatmak
6. Soykırıma yönelik aleni kışkırtma

%100 Nüfusun tamamı yüksek düzeyde akut gıda güvensizliği ile karşı karşıya.

%98 Kişi başına düşen su miktarının %98'i, su altyapısının kapsamlı bir şekilde tahrip edilmesi nedeniyle azaldı.

%80 Kuzey Gazze Şeridi'ne yönelik organize uluslararası insani yardım misyonlarının %80'i, İsrail yetkilileri tarafından engellenmiş veya aksatılmıştır.

%100 Nüfusun tamamı psikolojik travma yaşadı, bunların çoğu uzun vadeli etkilere yol açacak.

Maddi Hasar (Tahmini)
70 Milyar dolar

11 Kasım 2025 itibarıyla

Eser Sahibi: Elif İpek Şahin | **Konu:** Kıbrıs Soykırımı (1963-1974)

Akdeniz'in berrak sularıyla çevrili Kıbrıs adası, 1963 yılının o karanlık Aralık ayında sadece bir coğrafya değil; kadim bir halkın varlığını bütünüyle silmeyi amaçlayan Akritas Planı'nın kanlı pençesinde, insanlık onurunun ve yaşam hakkının sistematik olarak boğulduğu bir katliam merkezine dönüşmüştür. 1960 yılında kurulan ortaklık cumhuriyetinin temelleri, Rum liderliğinin anayasal hakları gasp etmesiyle sarsılmış ve bu siyasi kriz, Türk toplumunu adadan tamamen kazımayı hedefleyen sinsi bir etnik temizlik operasyonuna evrilmiştir. Elif İpek Şahin'in Kıbrıs Soykırımı başlıklı bu sarsıcı çalışması, 1963'ten 1974'e uzanan bu sistematik tasfiyenin kronolojisini akademik bir titizlik ve vicdanları kanatan bir görsel dille yeniden inşa etmektedir.

21 Aralık 1963 tarihi, tarihe Kanlı Noel olarak kazınan ve masum sivillerin kanının Noel sabahına karıştığı bir dehşet miladıdır. Lefkoşa'nın Kumsal bölgesinden yükselen feryatlar, Ayvasil ve Arpalık gibi köylerde savunmasız kadın ve çocuklara yönelik gerçekleştirilen vahşi katliamların habercisi olmuştur. Bu kanlı süreçte tam 103 Türk köyü zorla boşaltılmış, 30.000 Kıbrıslı Türk yüzyıllardır kök saldıkları topraklarından koparılarak adanın sadece %3'lük dar bir alanına, gettolara ve kuşatma bölgelerine hapsedilmiştir. Tasarımın her bir köşesinde yer alan veriler, bu tasfiyenin matematiksel soğukluğunu, susturulmaya çalışılan bir ulusun feryadıyla birleştirmektedir.

1964 ve 1974 yılları arasındaki on yıllık zifiri karanlık, Türk Mukavemet Teşkilatı'nın (TMT) onurlu direnişi ve Erenköy gibi bölgelerde sergilenen epik vatan savunmasıyla bir varoluş destanına dönüşmüştür. Bu süreçte şehit edilen 364 Türk evladı ve kaybolan yüzlerce can, Kıbrıs Türkü'nün tarih sayfalarından silinmemek adına ödediği ağır bedelin birer istatistikten çok daha fazlası olduğunu kanıtlamaktadır. Eserdeki kronolojik zaman çizgisi, bu sistematik şiddet sarmalının her halkasını birer hafıza miladı olarak kaydetmektedir.

15 Temmuz 1974'te Yunan cuntası destekli EOKA-B darbesiyle doruğa ulaşan Enosis hayali, 20 Temmuz sabahı başlayan Kıbrıs Barış Harekâtı ile tarihin karanlık sayfalarına gömülmüştür. Ayşe Tatile Çıksın parolasıyla hayat bulan bu harekât, Muratağa, Sandallar ve Atlılar gibi köylerde canlı canlı toprağa gömülen masumların ahını dindiren bir adalet rüzgârı olmuştur. Harekâtın ikinci aşamasıyla belirlenen sınırlar, sadece askeri bir hat değil, aynı zamanda hürriyet ve esaret arasındaki o keskin çizgiyi temsil etmektedir. Elif İpek Şahin, çalışmasıyla sadece bir tarihi belgelemekle kalmamış, aynı zamanda adaletin tecelli etmediği her anın yeni zulümlere davetiye çıkardığını hatırlatan sarsıcı bir uyarı notu bırakmıştır.

KIBRIS SOYKIRIMI

Rumların, Kıbrıslı Türklere Karşı Yapmış Olduğu Etnik Temizleme Girişimi (1963-1974)

1960

Zürih ve Londra Antlaşmaları ile Kıbrıs Cumhuriyeti kurulur.

Cumhurbaşkanı
III.Makarios

Başkan Yardımcısı
Dr. Fazıl Küçük

1963

30 Kasım 1963
Rum lider Makarios, Kıbrıs Türk toplumunun anayasal haklarını azaltan "13 Maddelik Anayasa Değişikliği Önerisi"ni açıklar.

16 Aralık 1963
Bu öneri, Türk tarafı tarafından "Anayasanın ihlali" olarak değerlendirilir ve reddedilir.

Kıbrıs adasının Yunanistan ile birleşmesi

Rumlar, ***Enosis***'i gerçekleştirmek için Kıbrıslı Türklere sistemli bir soykırımı içeren ***Akritas Planı***'nı uygulamaya başlar.

Türkleri Kıbrıs yönetiminden atacak, ada'dan yok edecek sistemli bir saldırının planıdır.

KANLI NOEL

21 Aralık 1963
Lefkoşa'nın hemen dışında bulunan Küçük Kaymaklı köyü başta olmak üzere çeşitli Türk köylerine toplu katliamlar başlar.

23 Aralık 1963
Kumsal Katliamı

24 Aralık 1963
Ayvasıl Katliamı

25 Aralık 1963
İnönü Hükûmeti, Kıbrıs semalarına ihtar amaçlı Türk savaş uçaklarını gönderir.

30 Aralık 1963
Üç garantör ülkenin askerlerinden oluşan bir "Barış Koruma Kuvveti" adaya konuşlandırılır.

İki toplum arasında ateşkesi sağlamak amacıyla Lefkoşa *yeşil hat* ile ayrılır.

1964

6 Şubat 1964
Arpalık Katliamı

4 Mart 1964
BM Güvenlik Konseyi 186 sayılı kararla adaya uluslararası barış gücü UNFICYP (BM Barış Gücü) konuşlandırılmıştır.

5-10 Ağustos 1964
Erenköy Direnişi

8 Ağustos 1964
Cumhuriyetin ilk Hava Kuvvetleri şehidi Pilot Yzb. Cengiz Topel

1963-64 yılları arasında

364 Türk şehit oldu.

103 Türk köyü boşaltıldı.

30.000 Türk köylerini terk ederek göç etmek zorunda kaldı.

Göçe zorlanan Türkler ada yüzölçümünün **%3**'üne tekabül eden ve sürekli kuşatma altında bulunan bölgelere sığınmıştır.

EOKA (1955)
Kıbrıslı Savaşçıların Ulusal Örgütü

III. Makarios emriyle Enosis amacını gerçekleştirmek için kurulan Yunanistan tarafından desteklenmiş Rum terör örgütü.

TMT (1958)
Türk Mukavemet Teşkilatı

Adadaki Türkleri, Rum saldırılarından korumak amacıyla kurulmuş Türkiye tarafından desteklenmiş teşkilat.

EOKA terör örgütü Akritas Planı çerçevesinde Kıbrıslı Türklere saldırılar düzenlemiş ve toplu katliamlar yapmıştır. Bu saldırıların önüne geçmek ve Kıbrıs Türk halkını korumak amacıyla TMT kurulmuştur.

1967-74

6 Şubat 1967
Yunanistan'da yönetimi askeri darbeyle ele geçiren cunta, Keşan ve Dedeağaç görüşmelerinde Türkiye ile pazarlığa kalkışmış ancak sonuç alamayınca, stratejik öneme sahip Geçitkale ve Boğaziçi köylerine saldırmıştır.

28 Kasım 1967
Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi kurulmuştur.

Haziran 1968- Temmuz 1974
BM ve garantör ülkeler önderliğinde müzakereler devam etmiştir.

1974

15 Temmuz 1974'te Yunan cuntası desteğiyle Makarios Hükûmeti devrilir yerine EOKA-B terör örgütü lideri Nicos Sampson başa getirilir.

Bu karışıklıktan faydalanan Rumlar, Türklere karşı saldırılarını arttırmıştır.

Kıbrıs Barış Harekatı

1. aşama
20 Temmuz 1974
Türkiye, Garanti Antlaşması'nın IV. maddesine dayanarak adadaki Türkleri korumak amacıyla Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlatmıştır.

Cenevre'de süren Barış görüşmelerinin çıkmaza girmesiyle ikinci aşamaya geçilmiştir.

2. aşama "Ayşe Tatile Çıksın"
14-16 Ağustos
Türk birlikleri daha geniş bir cephede taarruza geçer ve adanın bugünkü sınırları belirlenir.

Barış Harekatı sonrası Nüfus Mübadelesi Anlaşması yapılmıştır. Ada Güneyindeki Türkler Kuzey'e, Kuzeydeki Rumlar ise Güneye göç etmiştir.

Rumların işlediği soykırım saldırılarında tam rakam bilinmemekle beraber 1981 yılında BM'nin de katılımı ile Rauf Denktaş ve GKRK'nin liderinin karar almasıyla kurulan **Kıbrıs Kayıp Şahıslar Komitesi** (KŞK) Rum saldırılarında ***2100*** *Kıbrıslı Türk*'ün şehit edildiğini açıklamıştır. KŞK rakamlarına göre 1510 *Kıbrıslı Rum* ve 492 *Türk*'ten, *769 Rum* ve 200 *Türk* hala bulunamadı.

Yeşil Hat
30 Aralık 1963
Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında ateşkes sağlamak amacıyla İngiliz Generel Peter Young tarafından çizilmiştir.

Adadaki birçok Türk köyüne ve karma köylerdeki Türklere yönelik saldırılar ve toplu katliamlar yapılmıştır. Haritada yıllara göre yapılan katliamlardan bazıları gösterilmiştir.

Eser Sahibi: Efnan İpşir | **Konu:** Ruanda Soykırımı

Modernitenin ve sömürgeci mirasın ürettiği etnik kutuplaşma mekanizmaları, yirminci yüzyılın son çeyreğinde Afrika'nın kalbinde antropolojik bir yıkıma yol açmıştır. Efnan İpşir'in ödüllü tasarımı, 6 Nisan ve 7 Temmuz 1994 tarihleri arasında, sadece yüz günlük amansız bir kesitte sahnelenen Ruanda Soykırımı'nın kurumsal ve insani trajedisini sosyolojik bir soğukkanlılık ve derin bir vicdani sarsıntıyla kayıt altına almaktadır. Sömürge döneminden kalan böl ve yönet politikalarının körüklediği nefret iklimi, radyo dalgalarından yayılan insanlık dışı söylemlerle birleşerek sivil halkı canice bir imha aparatına dönüştürmüştür.

İnfografikte titizlikle kronolojikleştirilen tarihsel silsile, kırımın anlık bir cinnet hali olmadığını, aksine 1987'den itibaren sistematik olarak örülen politik bir mühendisliğin neticesi olduğunu deşifre etmektedir. Hutu iktidarının Tutsileri sürgüne zorlamasıyla başlayan, 1990'daki askeri gerilimlerle tırmanan ve nihayetinde Devlet Başkanı Juvénal Habyarimana'nın uçağının düşürülmesiyle tetiklenen katliam mekanizması, insan kırıcı bir devlet aygıtının vahşi yıkım gücünü belgeler. Fransa'nın Turkuaz Operasyonu adıyla oluşturduğu sözde güvenli bölge stratejisinin, soykırımı durdurmak yerine faillere lojistik ve mühimmat desteği sağladığı gerçeği, uluslararası müdahalelerin karanlık arka planını sarsıcı bir biçimde yüzümüze vurmaktadır. Sadece üç ay gibi kısa bir sürede 800 bin insanın vahşice katledilmesi, insanlık tarihinin en hızlı ve en yoğun kitlesel kıyımlarından birini oluşturmuştur.

Tasarımın merkezinde yer alan, gözlerinde korku ve derin bir tecrit edilmişlik barındıran o masum çocuk çehresi, satırlara sığmayan bu acının dilsiz bir çığlığıdır. Arkada ağlayan çocuk silüeti ve elindeki bastonuyla bilinmezliğe yürüyen yaşlı kadın figürü, palalarla parçalanan sadece bedenler değil, bir toplumun kolektif geleceği ve hafızası olduğunu haykırmaktadır. Harita üzerinde koyu kırmızı tonlarla işaretlenen Kigali ve Butare gibi bölgeler, toprağa sinen kanın coğrafi yoğunluğunu gösteren dilsiz birer mezarlıktır. Her bir ölüm; bir annenin kollarından koparılan bir hayat, yarım kalan bir hikaye ve sonsuza dek susturulan bir varoluştur.

Efnan İpşir'in hafızayı tazeleyen bu nitelikli eseri, insan hakları retoriklerinin küresel güç dengeleri karşısındaki çaresizliğini akademik bir ciddiyetle analiz ederken, bizleri tarihin bu karanlık sayfaları karşısında unutmaya karşı direnmeye çağırmaktadır.

Ruanda soykırımda kaybettiği 800 bin yurttaşı için ağlıyor

Soykırım faillerini yargılayan Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi zaman zaman suçluları cezalandırma konusunda yetersiz kalmakla eleştiriliyor

6 Nisan
7 Temmuz 1994

800 bin

kişi hayatını kaybetti

3 ay sürdü

Ruanda soykırımı

1987
Hutuların iktidarı sonrası sürgüne gönderilen Tutsiler, Ruanda Yurtsever Cephesi'ni (RPF) kurdu

1 Kasım 1990
Tutsiler Uganda'dan saldırı başlatarak ülkenin kuzeyini ele geçirdi

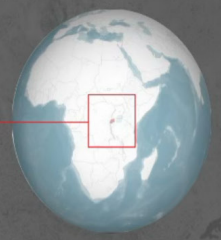
6 Nisan 1994
Hutu Devlet Başkanı Juvenal Habyarimana'nın uçağı düşürüldü ve ardından Kigali'de Tutsilere yönelik ilk saldırılar başladı

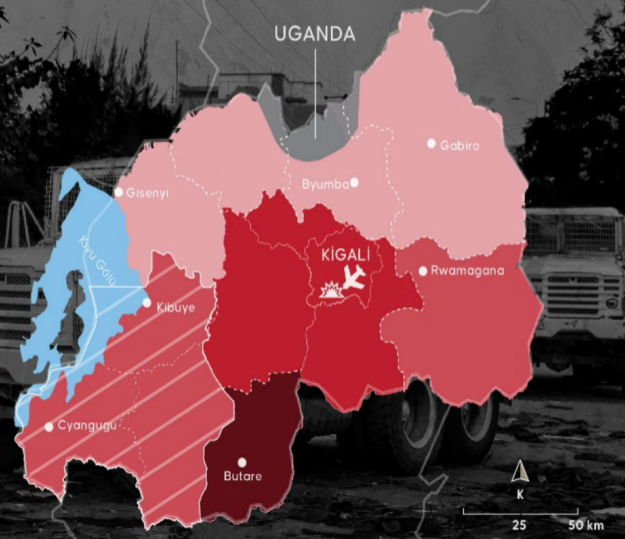
23 Haziran
Fransa, güneybatıda güvenli bölge oluşturmak için Turkuaz Operasyonu'nu başlattı; ancak soykırımı durdurmak yerine soykırımcılara silah ve mühimmat desteği sağladı

17 Temmuz
Ülkede kontrolü sağladı ve soykırım sona erdi

Kaynak: Anadolu Ajansı

Bölgelere göre soykırımın yoğunluğu

Eser Sahibi: Ufuk Celal Güzel | **Konu:** Hocalı Katliamı

Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinin yarattığı otorite boşluğu ve Güney Kafkasya'daki istikrarsızlık, yakın tarihin en acımasız etnik temizlik hareketlerinden birine zemin hazırlamıştır. Ermeni güçlerinin Azerbaycan topraklarına yönelik genişlemeci politikalarının ve stratejik kuşatma hamlelerinin en kanlı zirvesi, 26 Şubat 1992'de Hocalı kentinde yaşanmıştır. Ufuk Celal Güzel tarafından tasarlanan bu nitelikli infografik, bölgenin tek havalimanına sahip olması bakımından kritik bir askeri öneme haiz olan Hocalı'nın, sivil halkı hedef alan bir imha sahasına nasıl dönüştürüldüğünü metodolojik bir netlikle ortaya koymaktadır.

Grafikte yer alan soğuk ve sarsıcı veriler, Hocalı'da uygulanan şiddetin plansız bir çatışma zayiatı olmadığını, aksine belirli bir kimliği bütünüyle yok etmeyi amaçlayan sistemli bir katliam olduğunu tescillemektedir. O meşum gecede Ermeni güçleri tarafından 63'ü çocuk, 106'sı kadın ve 70'i yaşlı olmak üzere toplam 613 Azerbaycan vatandaşı acımasızca katledilmiştir. Saldırıdan 487 kişi ağır yaralı olarak kurtulmayı başarırken, esir alınan 1275 kişiden 150'sinden otuz yılı aşkın süredir hâlâ hiçbir haber alınamamış olması trajedinin zamansal sınırlarını bugüne taşımaktadır. Varlıkları saniyeler içinde yeryüzünden silinen bu masum insanların istatistiksel birer sayıya indirgenmesi, savaş endüstrisinin ve egemen anlatıların en büyük vicdani açmazıdır.

Tasarımcının görsel kompozisyonun merkezine yerleştirdiği, kulaklarını tıkayarak dehşet anından kaçmaya çalışan o küçük çocuğun feryadı, kelimelerin ve sayıların kifayetsiz kaldığı amansız bir insanlık dramının dilsiz çığlığıdır. Arka planda yas tutan kadınların, enkaza dönen hayatların ve harita üzerinde kan kırmızısıyla işaretlenen Hocalı'nın coğrafi konumu, sivil hakların ve yaşam koridorlarının nasıl bilinçli bir abluka stratejisiyle daraltıldığını göstermektedir.

Güzel'in bu arşivsel çalışması, küresel kamuoyunun dilsiz kaldığı bu kara lekeyi akademik bir hassasiyetle gün yüzüne çıkarırken, sivil yaşam hakkının her türlü politik ihtirasın üzerinde tutulması gerektiğine dair sarsıcı bir manifesto niteliği taşımaktadır. Unutuşun konforuna karşı bir direniş estetiği sunan bu grafik tasarım, adaletin kurumsal mekanizmalarının modern barbarlık karşısında yeniden inşa edilmesi adına verilmiş entelektüel bir ödevdir.

Hocalı Katliamı

Azerbaycanlılar, Ermeni güçlerinin 26 Şubat 1992'de Hocalı'da kadın, çocuk ve yaşlı gözetmeksizin yaptığı katliamın kurbanlarını anıyor

İNSANLIK TARİHİNİN KARA LEKESİ

KATLİAMDAN 487 KİŞİ AĞIR YARALI OLARAK KURTULDU, ERMENİ GÜÇLERİ 1275 KİŞİYİ ESİR ALDI, BUNLARIN 150'SİNDEN HALA HABER ALINAMADI

26 Şubat 1992
Ermeni güçlerinin Hocalı katliamında

- **613** Azerbaycan vatandaşı hayatını kaybetti
  - **63'ü** çocuk
  - **106'sı** kadın
  - **70'i** yaşlı

- Ermeniler, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Azerbaycan'a karşı toprak iddiasında bulunmaya başladı
- Ermeni güçleri, 1991'in son günlerinde Hocalı'yı ablukaya aldı
- Bölgenin tek havaalanına sahip ve stratejik önem taşıyan Hocalı'yı işgal için harekete geçti
- Saldırılarını 25 Şubat 1992'de yoğunlaştıran Ermeniler, Sovyet Rus ordusunun da yardımıyla Hocalı'ya üç koldan saldırdı
- Sivilleri toplu şekilde öldüren Ermeniler, 20. yüzyılın en kanlı katliamlarından birini gerçekleştirdi

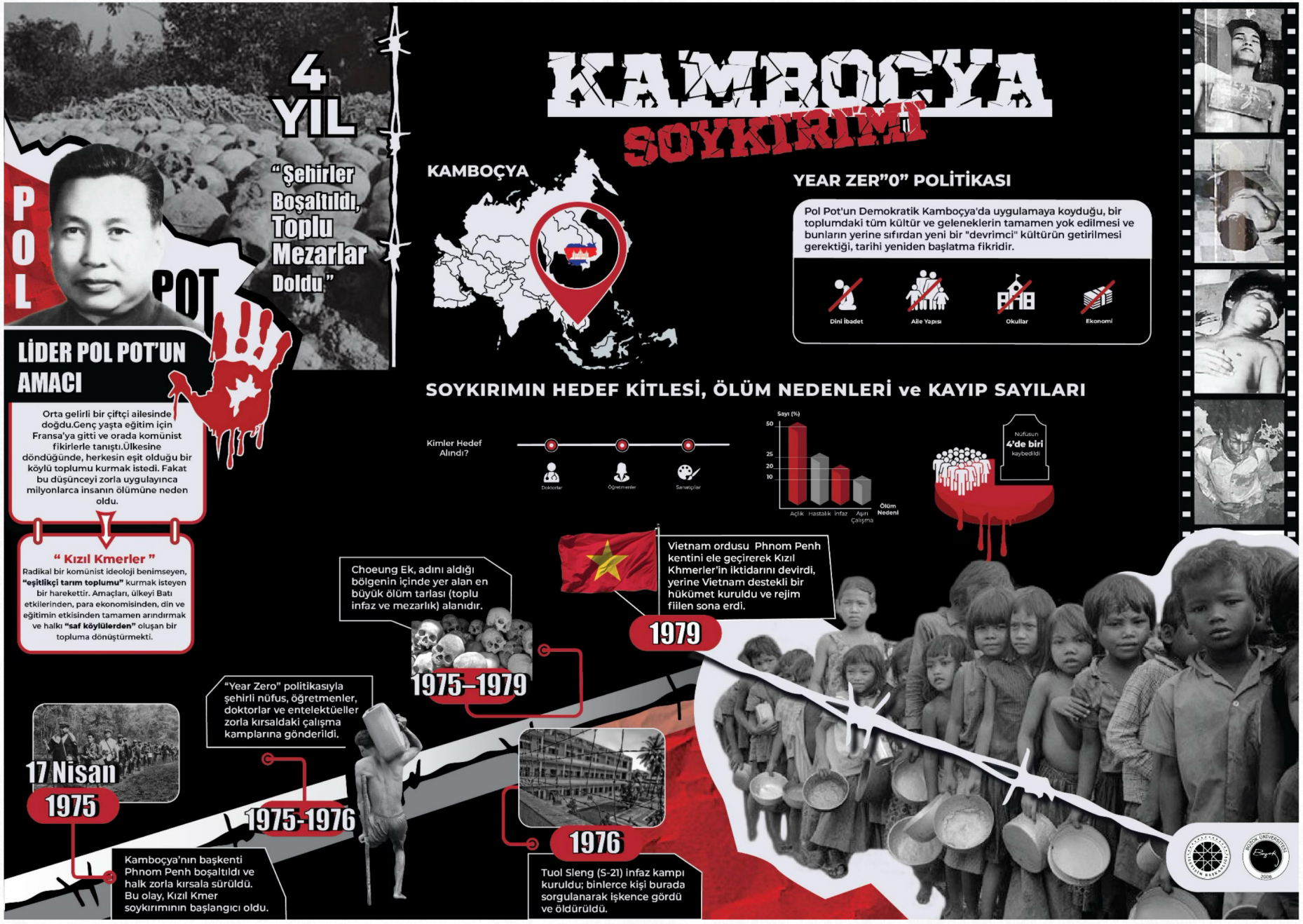
Eser Sahibi: Sude Cingöz | **Konu:** Kamboçya Soykırımı

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ideolojik ütopyaların otoriter devlet mekanizmaları eliyle distopik birer imha aparatına dönüştürülmesinin en amansız ve trajik tezahürü Kamboçya'da sahnelenmiştir. Sude Cingöz tarafından üstün bir enformasyon disiplini ve çarpıcı bir görsel mimariyle tasarlanan bu infografik eser, Pol Pot liderliğindeki Kızıl Kmerler rejiminin dört yıl gibi kısa bir sürede ülke nüfusunun dörtte birini sistemli bir şekilde tasfiye ettiği Kamboçya Soykırımı'nı analitik bir derinlikle arşivlemektedir.

Tasarımda titizlikle yapılandırılan kronolojik hat ve kavramsal çerçeve, kırımın sıradan bir iç çatışma olmadığını, aksine Sıfır Yılı adı verilen radikal bir toplumsal sıfırlama politikasının ürünü olduğunu kanıtlamaktadır. 17 Nisan 1975'te başkent Phnom Penh'in zorla boşaltılmasıyla başlayan süreç; dini ibadetlerin, aile yapısının, okulların ve modern ekonominin tamamen lağvedildiği totaliter bir laboratuvar pratiğidir. Şehirli nüfusun, öğretmenlerin, doktorların ve entelektüellerin saf köylülerden oluşan bir toplum yaratma ideali uğruna kırsal çalışma kamplarına sürülmesi, insanlık tarihinin en büyük sosyolojik tasfiye hareketlerinden biridir. Eserde coğrafi referanslarla sunulan Tuol Sleng (S-21) infaz kampı ve Choeung Ek toplu mezarlığı (ölüm tarlaları), kurumsal bir devlet şiddetinin dilsiz tanıkları olarak infografikte yerini almaktadır.

Cingöz'ün kompozisyonunun alt aksına yerleştirdiği, ellerinde kaplarıyla açlık ve tecrit altında sıra bekleyen Kamboçyalı çocukların siyah-beyaz çehreleri, satırlara sığmayan bu kolektif acının sarsıcı birer vesikasıdır. Sol köşede konumlandırılan totaliter lider Pol Pot'un portresi ve üzerindeki kanlı el silüeti, ideolojik körlüğün insan yaşamını nasıl istatistiksel birer nesneye indirgediğini haykırmaktadır. Grafikte sunulan ölüm nedenleri; kurşunla infazların ötesinde, ağır çalışma koşulları, sistematik işkence ve rejimin ürettiği yapay açlık sarmalıyla nüfusun nasıl kırıldığını ampirik olarak belgelemektedir.

Cingöz'ün bu nitelikli enformasyon tasarımı, totaliter rejimlerin getirdiği yapısal tehditleri analiz ederken, bizleri tarihin bu karanlık sayfaları karşısında unutmaya karşı direnmeye ve insan onurunu her türlü ideolojik dogmanın üzerinde tutmaya çağıran güçlü bir tasarımdır.

KAMBOÇYA SOYKIRIMI
4 YIL
"Şehirler Boşaltıldı, Toplu Mezarlar Doldu"
POL POT
LİDER POL POT'UN AMACI
Orta gelirli bir çiftçi ailesinde doğdu.Genç yaşta eğitim için Fransa'ya gitti ve orada komünist fikirlerle tanıştı.Ülkesine döndüğünde, herkesin eşit olduğu bir köylü toplumu kurmak istedi. Fakat bu düşünceyi zorla uygulayınca milyonlarca insanın ölümüne neden oldu.
" Kızıl Kmerler "
Radikal bir komünist ideoloji benimseyen, "eşitlikçi tarım toplumu" kurmak isteyen bir harekettir. Amaçları, ülkeyi Batı etkilerinden, para ekonomisinden, din ve eğitimin etkisinden tamamen arındırmak ve halkı "saf köylülerden" oluşan bir topluma dönüştürmekti.
KAMBOÇYA
YEAR ZER"0" POLİTİKASI
Pol Pot'un Demokratik Kamboçya'da uygulamaya koyduğu, bir toplumdaki tüm kültür ve geleneklerin tamamen yok edilmesi ve bunların yerine sıfırdan yeni bir "devrimci" kültürün getirilmesi gerektiği, tarihi yeniden başlatma fikridir.
Dini İbadet
Aile Yapısı
Okullar
Ekonomi
SOYKIRIMIN HEDEF KİTLESİ, ÖLÜM NEDENLERİ ve KAYIP SAYILARI
Kimler Hedef Alındı?
Doktorlar
Öğretmenler
Sanatçılar
Sayı (%)
50
25
20
10
Açlık
Hastalık
İnfaz
Aşırı Çalışma
Ölüm Nedeni
Nüfusun 4'de biri kaybedildi
Vietnam ordusu Phnom Penh kentini ele geçirerek Kızıl Khmerler'in iktidarını devirdi, yerine Vietnam destekli bir hükümet kuruldu ve rejim fiilen sona erdi.
1979
Choeung Ek, adını aldığı bölgenin içinde yer alan en büyük ölüm tarlası (toplu infaz ve mezarlık) alanıdır.
1975–1979
"Year Zero" politikasıyla şehirli nüfus, öğretmenler, doktorlar ve entelektüeller zorla kırsaldaki çalışma kamplarına gönderildi.
1975-1976
17 Nisan 1975
Kamboçya'nın başkenti Phnom Penh boşaltıldı ve halk zorla kırsala sürüldü. Bu olay, Kızıl Kmer soykırımının başlangıcı oldu.
1976
Tuol Sleng (S-21) infaz kampı kuruldu; binlerce kişi burada sorgulanarak işkence gördü ve öldürüldü.

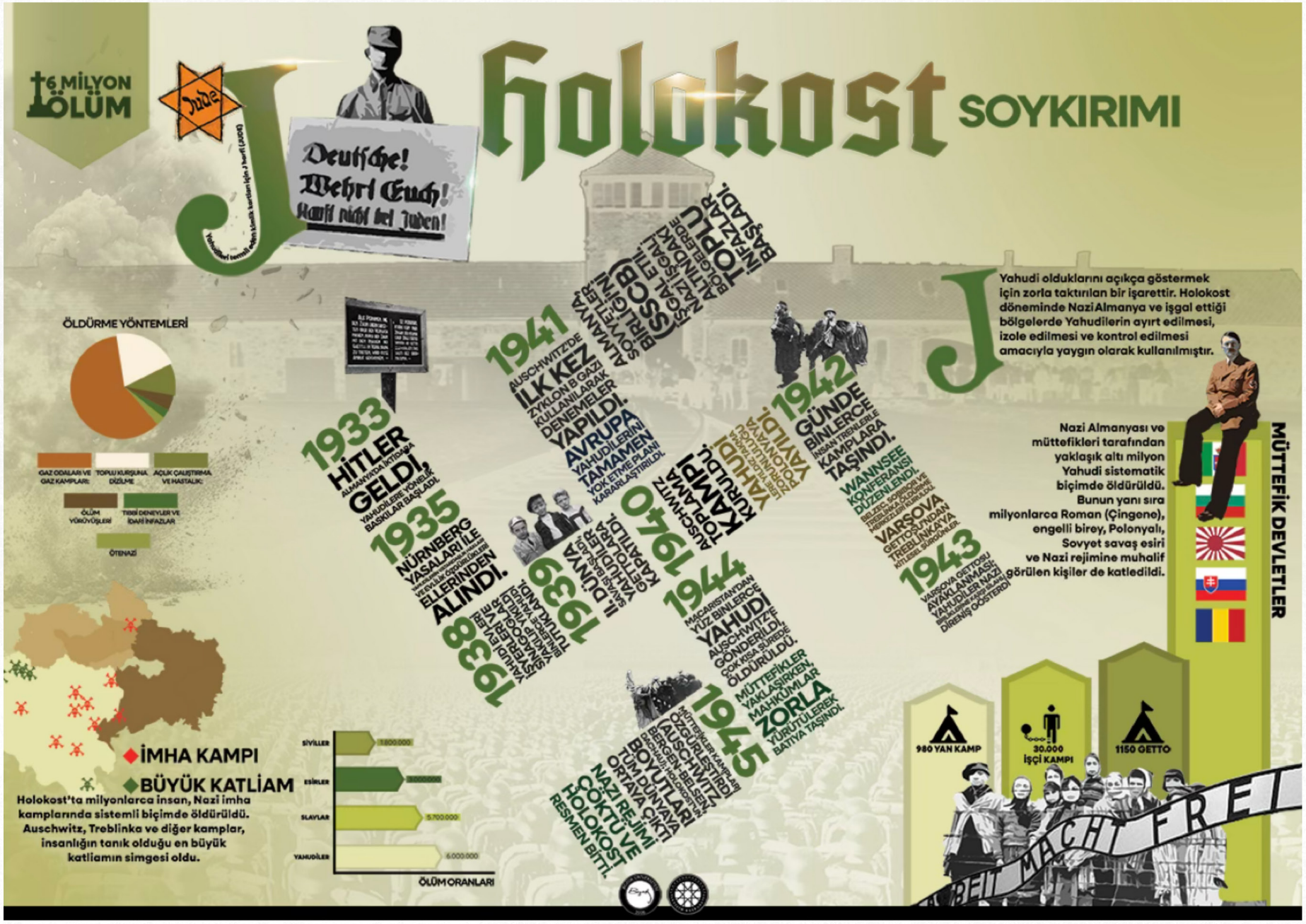
Eser Sahibi: Aybüke Karakoç | **Konu:** Holokost

Holokost, insanlık tarihinin sadece en kanlı sayfası değil, aynı zamanda rasyonalize edilmiş bir nefretin endüstriyel bir ölüm makinesine dönüştüğü en karanlık kırılma noktasıdır. Yaklaşık 6 milyon insanın yaşam hakkının sistemli bir şekilde gasp edildiği bu süreç, modern uygarlığın kendi elleriyle inşa ettiği bir imha laboratuvarı olarak vicdanlara kazınmıştır. Aybüke Karakoç'un Holokost başlıklı bu eseri, Nazi rejiminin nihai çözüm adı altında yürüttüğü bu muazzam kıyımı, tarihsel verinin sarsıcı çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir.

1933 yılında Adolf Hitler'in iktidara gelişiyle başlayan süreç, başlangıçta toplumun bir kesimini ötekileştiren bir ayrımcılık gibi görünse de kısa sürede devlet eliyle yürütülen bir zulüm silsilesine evrilmiştir. 1935 Nuremberg Yasaları ile vatandaşlık hakları ellerinden alınan Yahudiler, 1938'in o uğursuz Kristal Gece karanlığında yakılan sinagogların ve yağmalanan evlerin enkazı altında ilk büyük fiziksel saldırıyla yüzleşmişlerdir. Savaşın patlak verdiği 1939'da başlayan zorunlu getto hayatı, bir halkın dünyadan izole edilerek açık hava hapishanelerine mahkûm edilmesinin ilk adımıdır. 1940 yılında temelleri atılan Auschwitz, bu devasa imha ağının merkezi haline gelmiş ve insanlık onurunun turnusol kağıdı olmuştur. 1941'de Sovyetler Birliği'nin işgaliyle birlikte başlayan toplu infazlar, artık geri dönüşü olmayan bir imha sürecinin başladığını tüm dünyaya ilan etmiştir. Aynı yıl Auschwitz'de ilk kez kullanılan Zyklon B gazı, ölümün nasıl teknolojik bir verimlilikle standardize edildiğinin en korkunç kanıtıdır. Bu dönemde kurulan 1.150 getto ve 30.000 işçi kampı, her bir ferdin birer köleye veya imha edilecek birer nesneye dönüştürüldüğü devasa bir zulüm coğrafyası yaratmıştır.

1942'deki Wannsee Konferansı ile bürokratik bir düzene oturtulan Nihai Çözüm planı, Avrupa'nın dört bir yanından kalkan trenlerin rotasını tek bir yöne; gaz odalarına çevirmiştir. 1943 yılında Varşova Gettosu'nda yükselen onurlu direniş, mutlak bir karanlık içinde parlayan zayıf ama asil bir ışık gibi tarihteki yerini alırken, 1944'te Macaristan'dan gönderilen yüz binlerce kurbanın Auschwitz'deki sonu trajedinin zirvesini oluşturmuştur. Arbeit Macht Frei (Çalışmak Özgür Kılar) yazılı o demir kapıların ardında, yaklaşık altı milyon Yahudi'nin yanı sıra milyonlarca Roman, Polonyalı ve muhalif ses susturulmuştur. Tasarımın alt bölümündeki grafikler, sivil kayıpların devasalığını gösterirken, bu sayıların her birinin aslında birer yarım kalmış öykü olduğunu sarsıcı bir biçimde hatırlatmakta ve bu acıyı bugün Gazze'de yaşanan modern yıkım hızlarıyla ilişkilendirmektedir.

Aybüke Karakoç'un bu ödüllü çalışması, geçmişin bu karanlık küllerini bugünün vicdanına taşıyarak bir daha asla sözünün sadece bir slogan değil, aktif bir hafıza eylemi olması gerektiğini vurgulamaktadır.

6 MİLYON ÖLÜM
Holokost SOYKIRIMI
Deutsche! Wehrt Euch! Kauft nicht bei Juden!
Yahudileri temsil eden Yıldız kanları için J harfi (Juif)
Yahudi olduklarını açıkça göstermek için zorla taktırılan bir işarettir. Holokost döneminde Nazi Almanya ve işgal ettiği bölgelerde Yahudilerin ayırt edilmesi, izole edilmesi ve kontrol edilmesi amacıyla yaygın olarak kullanılmıştır.
ÖLDÜRME YÖNTEMLERİ
GAZ ODALARI VE GAZ KAMPLARI
TOPLU KURŞUNA DİZİLME
AÇLIK ÇALIŞTIRMA VE HASTALIK
ÖLÜM YÜRÜYÜŞLERİ
TIBBİ DENEYLER VE İDARİ İNFAZLAR
ÖTENAZİ
1933 HİTLER GELDİ, ALMANYA'DA İKTİDARA YAHUDİLERE YÖNELİK BASKILAR BAŞLADI.
1935 NÜRNBERG YASALARI İLE YAHUDİLERİN VATANDAŞLIK VE EVLİLİK ÖZGÜRLÜKLERİ ELLERİNDEN ALINDI.
1938 YAHUDİLERİN YAŞADIĞI BİNALARDA YAHUDİ KARŞITI TUNUKLANDI.
1939 II. DÜNYA SAVAŞI BAŞLADI. YAHUDİLER GETTOLARA KAPATILDI.
1940 AUSCHWITZ TOPLAMA KAMPI KURULDU. YAHUDİLER ZORUNLU ÇALIŞMA KAMPLARINA GÖNDERİLDİ.
1941 AUSCHWITZ'DE İLK KEZ ZYKLON B GAZI KULLANILARAK DENEMELER YAPILDI. AVRUPA YAHUDİLERİNİ TAMAMEN YOK ETME PLANI KARARLAŞTIRILDI.
ALMANYA SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN İŞGAL ETTİĞİ BÖLGELERDE YAŞAYAN YAHUDİLERİ NAZİ İŞGAL ALTINDAKİ POLONYA'YA SÜRGÜNE GÖNDERDİ.
1942 GÜNDE BİNLERCE İNSAN TRENLERLE KAMPLARA TAŞINDI.
WANNSEE KONFERANSI DÜZENLENDİ. BELGESEL SÜRGÜNDE VE TREBLİNKA'DA ÖLDÜRÜLDÜ. HEİDRİCH'İN KURALDI.
VARŞOVA GETTOSUNDAN TREBLİNKA'YA YAHUDİLER SÜRGÜNLERİ.
1943 VARŞOVA GETTOSU AYAKLANMASI. YAHUDİLER NAZİ SİNİRİNİ KORE İNSANLARI DİRENİŞ GÖSTERDİ.
1944 MACARİSTAN'DAN YÜZ BİNLERCE YAHUDİ AUSCHWITZ'E GÖNDERİLDİ. ÇOK KISA SÜREDE ÖLDÜRÜLDÜ.
MÜTTEFİKLER YAKLAŞIRKEN, MAHKUMLAR ZORLA YÜRÜTÜLEREK BATIYA TAŞINDI.
1945 MÜTTEFİKLER KAMPLARI ÖZGÜRLEŞTİRDİ (AUSCHWITZ, BERGEN-BELSEN, DACHAU). NAZİ REJİMİ ÇÖKTÜ VE HOLOKOST RESMEN BİTTİ. BOYUTLARI TÜM DÜNYAYA ORTAYA ÇIKTI.
İMHA KAMPI
BÜYÜK KATLİAM
Holokost'ta milyonlarca insan, Nazi imha kamplarında sistemli biçimde öldürüldü. Auschwitz, Treblinka ve diğer kamplar, insanlığın tanık olduğu en büyük katliamın simgesi oldu.
SİYİLLER 1.800.000
ESİRLER 3.000.000
SLAVLAR 5.700.000
YAHUDİLER 6.000.000
ÖLÜM ORANLARI
Nazi Almanyası ve müttefikleri tarafından yaklaşık altı milyon Yahudi sistematik biçimde öldürüldü. Bunun yanı sıra milyonlarca Roman (Çingene), engelli birey, Polonyalı, Sovyet savaş esiri ve Nazi rejimine muhalif görülen kişiler de katledildi.
MÜTTEFİK DEVLETLER
980 YAN KAMP
30.000 İŞÇİ KAMPI
1150 GETTO
ARBEIT MACHT FREI

Eser Sahibi: Recep Sünnetçi | **Konu:** Ahıska Sürgünü

14 Kasım 1944 gecesi, Ahıska'nın karlı dağları sadece kışın dondurucu soğuğuna değil, bir halkın yüzyıllardır kök saldığı topraklardan sökülüp atılışının sinsi sessizliğine tanıklık etmiştir. Sovyet yönetiminin, Beria'nın imzasıyla mühürlenen sınır güvenliği bahanesi, aslında Gürcistan'ın güney bölgelerini Türk unsurlardan tamamen temizlemeyi hedefleyen planlı bir etnik temizlik operasyonudur. Yaklaşık 200 köyün Kızıl Ordu birlikleri tarafından kuşatıldığı o meşum saatlerde, masum insanlara öz yurtlarını terk etmeleri için yalnızca iki saat gibi imkansız bir süre tanınmıştır. Almanlar geliyor ve üç gün sonra döneceksiniz gibi haince kurgulanmış yalanlarla kandırılan binlerce can, yanlarına sadece taşıyabilecekleri birkaç parça eşya alarak bilinmezliğin karanlığına doğru sürüklenmiştir.

Ölüme giden o paslı raylar üzerinde yankılanan tren sesleri, hayvan vagonlarına istiflenmiş binlerce Ahıskalı için vatan toprağına duyulan son vedanın boğuk hıçkırığıdır. Recep Sünnetçi'nin tasarımında gözyaşlarıyla paslanan raylar olarak betimlenen bu yolculuk, insanlık onurunun soğuk demir yığınları arasında ezilişinin sarsıcı bir manifestosudur.

Haftalarca süren ve Orta Asya'nın uçsuz bucaksız derinliklerine uzanan bu insanlık dışı sevkiyat sırasında; açlık, dondurucu soğuk ve bulaşıcı hastalıklar nedeniyle yaklaşık 17 bin Ahıska Türkü hayata gözlerini yummuştur. Ölülerini vagonlardan karlara bırakmak zorunda kalan annelerin feryadı, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan steplerinde yankılanan bitmeyen sürgünün en acı verici perdesidir. Yerleştirildikleri bölgelerde on yıllar boyu özel yerleşimci statüsünde sıkı gözetim, kısıtlama ve kimlik baskısı altında yaşamaya mahkûm edilen halk, sadece fiziksel olarak değil, kültürel olarak da tarihten silinmek istenmiştir. Sovyet rejiminin bu sistemli asimilasyon politikası, Ahıska kimliğini vatanından koparak belleksiz bırakmayı amaçlasa da, bu halkın sarsılmaz direnişi bu karanlık planı boşa çıkarmıştır. Ancak trajedi 1944 ile nihayete ermemiş; 1989'da patlak veren Fergana olayları, Ahıskalılar için sürgün içinde sürgün doğuran ve ana vatanlarına dönüş umutlarını bir kez daha erteleyen ikinci bir yıkım dalgasına dönüşmüştür.

Tasarımcı Recep Sünnetçi, bu ödüllü eserinde Ahıska Türklerinin maruz kaldığı sinsi sürgünü, karanlığın içinden süzülen bir lokomotifin soğuk ışığıyla ve kendi sesinden yankılanan bir trajedinin görsel dökümüyle ebedileştirmiştir. Görselde yer alan mühürlü belgeler ve rayların üzerindeki sisli atmosfer, devlet eliyle işlenen sinsi bir cürmün unutturulamayacak birer kanıtıdır.

SİNSİ BİR SÜRGÜN
AHISKA, 14 KASIM 1944
KARAR
Sovyet yönetimi, 1944 sonbaharında Ahıska bölgesini "Türkiye sınır güvenliği" gerekçesiyle boşaltma kararı aldı. Beria'nın 28 Kasım 1944 tarihli gizli raporu, operasyonun amacını açık biçimde belirtiyordu: "Gürcistan SSC'nin güney sınır bölgelerinin Türklerden temizlenmesi."
CEKETHO
KASIM 1944
Ahıska, Adıgön, Ahılkelek, Aspinza ve Bağdati mevkiinde yaklaşık 200 köy askerlerce kuşatılarak 2 saat içerisinde bölgenin boşaltılması kararı uygunlandı.
İNSANLIK DIŞI SEVKİYAT
Hazırlık zamanı olmayan, yanlarına taşıyabilecekleri birkaç parçayı alan halk, "3 gün sonra geri dönecekleri" ve "Almanların geldiği" söylemleriyle hayvan vagonlarına bindirildi.
BİTMEYEN SÜRGÜN
Haftalar süren yolculuk ile Ahıska Türkleri Orta Asya'nın derinliklerine sürüldü. Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan bölgelerine dağıtıldı. Özel Yerleşimci statüsüyle uzun yıllar sıkı gözetim, kısıtlama ve kimlik baskısıyla karşı karşıya kalındı.
1989 Fergana Olayları ile halk yeniden sürgün edilmesine karşın ana vatanlarına dönmelerine izin verilmedi.
GÜRCİSTAN
TÜRKİYE
ERMENİSTAN
AZERBAYCAN
Sürgün şartlarına bağlı olarak yaklaşık 17 Bin Ahıskalı açlık, soğuk ve hastalık sebebiyle hayatlarını kaybetti.
Demir perdenin ardında sessiz, sinsi, planlı ve acımasız bir etnik temizlik!
Tek bir gecede, 200'den fazla köy, yüzlerce yıllık vatanından koparıldı.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
2006
TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI
RAYLAR
GÖZYAŞLARIYLA PASLANAN!
BİR SOYDAŞIN
KENDİ SESİNDEN

Eser Sahibi: Salih Köse | **Konu:** Tazmanya Soykırımı (1803-1871)

Tazmanya'nın bakir doğasında binlerce yıldır yankılanan Palawa çığlıkları, 1803 yılında İngiliz yerleşimcilerin adaya ayak basmasıyla birlikte yerini sistematik bir sessizliğe ve mutlak bir yok oluşun uğultusuna bırakmıştır. İlk temasın hemen ardından, 1804'te Risdon Koyu'nda gerçekleştirilen katliam, kadim bir halkın ontolojik olarak dünya sahnesinden silinmesini hedefleyen o sinsi sürecin kanlı ilk sayfasıdır. 6000 ile 8000 arasındaki Palawa nüfusu, sömürgeci hırsın ve ırkçı ideolojinin kıskacında, modern tarihin en hızlı nüfus çöküşlerinden birine mahkûm edilmiştir. Salih Köse'nin bu sarsıcı tasarımı, sömürgeciliğin en saf ve en vahşi haliyle sergilendiği bu adayı, insanlık vicdanına saplanmış paslı bir hafıza miladı olarak yeniden inşa etmektedir.

1823-1832 yılları arasında tırmanan Kara Savaş, sadece bir toprak gaspı değil; bir halkın evinden, kültüründen ve çocuklarından koparıldığı endüstriyel bir imha pratiğidir. Yerleşimcilere verilen yüz binlerce dönüm arazi karşısında canlarını savunan Palawa direnişçileri, Vali Arthur'un 1828'de ilan ettiği sıkıyönetimle terörize edilerek sistemli bir sürek avının öznesi haline getirilmiştir. Bu süreçte ailelerinden koparılan çocukların yerleşimci evlerinde zorla çalıştırılması, sömürgeciliğin masumiyeti hedef alan en karanlık yüzünü teşhir etmektedir. 1830 yılında hayata geçirilen ve 2200 asker, mahkûm ve sivilin katılımıyla gerçekleştirilen Kara Hat operasyonu, modern tarihin en planlı nüfus mühendisliği ve süpürme harekâtlarından biri olarak kayıtlara geçmiştir.

Dehşetin matematiksel bilançosu, 1835 yılına gelindiğinde hayatta kalan Palawa sayısının sadece 120 civarına düşmesiyle sarsıcı bir final yapmıştır. Barış vaadiyle kandırılarak Flinders Adası'ndaki Wybalenna yerleşimine zorla tehcir edilen kurbanlar, burada sadece açlık ve kötü koşullarla değil, aynı zamanda ruhlarını tüketen bir belirsizlikle yüzleşmişlerdir. 1839'a gelindiğinde sürgündekilerin neredeyse yarısının hastalıklar nedeniyle yaşamını yitirmesi, sömürgeci merhametinin aslında nasıl yavaşlatılmış bir ölüm fermanı olduğunu kanıtlamaktadır.

Salih Köse'nin bu eseri, Tazmanya'nın unutulmuş acısını bugün Gazze'den Srebrenitsa'ya uzanan o bitmek bilmeyen soykırımlar silsilesinin bir parçası olarak yeniden canlandırmaktadır. Tasarım, unutturmaya ve inkâra karşı verilmiş sarsıcı bir cevap olarak, bir daha asla sözünün aktif bir hafıza eylemine dönüşmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Tazmanya Soykırımı: Bir Halkın Yok Edilişi (1803-1871)

1803-1822: İlk Temas ve Şiddetin Tırmanışı

1803:
6000 - 8000 Palawa
İngiliz Yerleşimi başladığında adadaki tahmini yeni nüfus.

1804:
Risdon Koyu Katliamı
İngiliz yetkililer, ilk büyük katliamda çok sayıda Moomairremener klanı üyesini öldürdü.

Çocukların Kaçırılması
Kayıtlar, Palawa çocuklarının ailelerinden alınıp yerleşimci evlerinde zorla çalıştırıldığını göstermektedir.

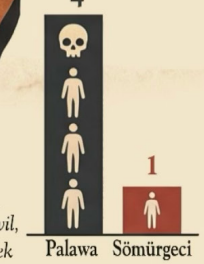
1823-1832: Kara Savaşı ve Sistematik İmha

Toprakların gasp edilmesi savaşı tetikledi
1823'ten itibaren yüz binlerce dönüm arazinin yerleşimcilere verilmesi, Palawa direnişini alevlendirdi.

1828:
Sıkıyönetim İlanı
Vali Arthur, Palawalıları "terörle yıldırarak" sindirmek için sıkıyönetim ilan etti

"Kara Hat" Operasyonu
1830'da 2.200 asker, mahkum ve sivil, Palawalıları belirli bölgelerden sürmek için seferber edildi.

Ortalama Can Kaybı Oranı
Savaş sırasındaki oransız can kaybı oranı

1832-1871: Zorla Tehcir ve Hapis Hayatı

Aldatmacayla Sürgün
Hayatta kalanlar, barış vaadiyle kandırılarak Flinders Adası'ndaki yerleşimlere zorla götürüldü.

Wybalenna'daa Yüksek Ölüm Oranı
Hastalık ve kötü koşullar nedeniyle, sürgündeki 123 Palawalı'nın neredeyse yarısı 1839'a kadar öldü.

Nüfusun Çöküşü
1835'e gelindiğinde, hayatta kalan ve sürgün edilen Palawa sayısı sadece 120 civarındaydı.

Kaynak: *The Cambridge World History of Genocide Kitabı ss. 481-507 (2023)*

Eser Sahibi: Neziha Köse | **Konu:** Kamboçya Soykırımı (1975-1979)

17 Nisan 1975 tarihi, Kamboçya için zamanın durduğu ve tüm medeniyet mirasının Sıfır Yılı adı altında vahşi bir tasfiyeye kurban edildiği karanlık bir miladı simgeler. Pol Pot liderliğindeki Kızıl Kmerler, şehirleri birer yozlaşma merkezi olarak görerek milyonlarca insanı silah zoruyla kırsal çalışma kamplarına sürmüş, kadim bir kültürü köklerinden söküp atmayı hedeflemiştir. Neziha Köse'nin Kamboçya Soykırımı başlıklı bu sarsıcı çalışması, tarihin en kanlı deneylerinden birini, verinin nesnelliği ve görselin dramatik gücüyle vicdanlara taşımaktadır. Tasarımda yer alan saat motifi, akrebin ve yelkovanın insanlık onuru aleyhine işlediği o meşum zaman dilimini temsil etmektedir.

Eserin merkezindeki figürlerin parçalanmış yapısı, bir ulusun beyninin ve kalbinin ideolojik bir tiranlık altında nasıl paramparça edildiğinin görsel bir manifestosudur.

Vahşetin boyutu, Kamboçya nüfusunun yaklaşık %25'ine tekabül eden 1.6 ila 2 milyon insanın katledilmesiyle modern çağın en yoğun kitlesel kıyımlarından biri olarak tarihe kazınmıştır. İşkencenin her yerde olduğu bu karanlık dönemde, S-21 hapishanesine giren 17.000 kişiden sadece 12'sinin hayatta kalabilmiş olması, ölüm makinesinin ne denli kusursuz işletildiğinin en acı verici kanıtıdır. Ülke genelinde bulunan 23.000'den fazla toplu mezar, bugün hâlâ toprağın altından yükselen sessiz feryatların ve yarım kalmış öykülerin coğrafi birer dökümü niteliğindedir. Açlık politikalarıyla desteklenen bu kırım, insan yaşamını sadece birer tarım işçisine veya imha edilecek birer istatistiğe indirgemiştir. Tasarımın alt bölümünde yer alan kanlı silüetler, bu devasa kaybın toplumsal dokuda açtığı onarılmaz yaraları temsil etmektedir.

Adalet arayışı, ancak 2001 yılında kurulan Kızıl Kmer Mahkemesi ile uluslararası bir boyut kazanmış ve sorumluların yargılanmasına 2009 yılında başlanabilmiştir. Geç gelen bu adalet, yitirilen milyonların acısını dindirmeye yetmese de, unutturmaya karşı verilmiş sarsıcı bir hukuk mücadelesi olarak önem taşımaktadır. Neziha Köse'nin bu eseri, geçmişin radyoaktif küllerini bugünün bilinciyle birleştirerek adaletsizliğe ve kurumsal sessizliğe karşı gelecek nesillere bırakılmış en güçlü uyarı notlarından biridir.

KAMBOÇYA SOYKIRIMI
KIZIL KMERLERİN TERÖR SALTANATI (1975-1979)

Kızıl Kmer Rejimi ve İdeolojisi

"Sıfır Yılı" Radikal bir başlangıç!
Tüm kültür ve geleneklerin tamamen yok edilmesi.

Toplumu tüm modern ve dış etkilerden arındırarak kendine yeterli bir tarım ütopyası yaratma hedefi.

Rejimin dışardan aldığı yardımların %30'undan fazlası Mao'nun Çin'inden gelmekteydi.

Önce şehirler zorla boşaltıldı.

Toplu infazlar başladı.

İşkence her yerdeydi.

Açlık politikası başlatıldı.

Kırsal çalışma kampları hazırlandı.

Vahşetin Boyutu ve Kurbanlar

Bu rakam, 1975'teki Kamboçya nüfusunun yaklaşık %25'ini oluşturuyordu. 23.000'den fazla toplu mezar bulundu. S-21 hapisanesine giren 17.000 kişiden sadece 12'si hayatta kaldı.

Sistematik olarak hedef alınan gruplar arasında entellektüeller, doktorlar, adalet çalışanları, eski rejim yetkilileri, etnik/dini azınlıklar, öğretmenler ve gözlük takanlar yer almaktaydı.

1979 Sonrası ve Adalet Arayışı

1979 yılında Vietnam'ın askeri müdehalesi sonrasında Kızıl Kmer rejimini devrilerek soykırıma son verildi.

Sorumlu liderleri yargılamak için 2001 yılında kurulan Kızıl Kmer Mahkemesi'nde yargılamalar ancak 2009'da başladı.

Eser Sahibi: Elif Acar | **Konu:** Arakan Müslümanları

Modern ulus-devlet yapılarının sömürge sonrası coğrafyalarda ürettiği en sarsıcı hak ihlallerinden biri, Myanmar'ın Arakan eyaletinde sistematik bir devlet politikası olarak varlığını sürdürmektedir. Elif Acar tarafından yüksek bir vizyoner derinlik ve enformasyon disipliniyle tasarlanan bu grafik çalışma, Arakanlı Müslümanların (Rohingyalar) temel insani haklardan mahrum bırakılma, mülksüzleştirilme ve kitlesel sürgün sarmalını tarihsel uğraklarıyla analiz etmektedir.

İnfografikte titizlikle yapılandırılan tarihsel kronoloji, zulmün konjonktürel bir çatışmadan ibaret olmadığını, aksine yarım asrı aşan planlı bir etnik temizlik mekanizması olduğunu açıkça tescillemektedir. 1962 askeri darbesinin ardından hak mahrumiyetlerinin kurumsallaşmasıyla başlayan süreç; 1978-1982 yılları arasındaki Ejderha Kral Operasyonu ile kitlesel bir sürgüne ve vatandaşlık bağının tamamen koparılmasına evirilmiştir. 1991-1992 ve 2011-2012 yıllarında icra edilen Temiz ve Güzel Ulus Operasyonları, mülkiyet ve eğitim hakları ellerinden alınan sivil halkı işkence, taciz ve katliamlarla göçe zorlamanın askeri rasyonalizasyonudur. 2016-2017 dönemine gelindiğinde ise Arakan nüfusunun %75'inin köylerinin yakılması neticesinde Bangladeş'e sığınarak mülteci konumuna düşmesi, yeryüzünün en yoğun zorunlu göç hareketlerinden birini oluşturmuştur. 2021 ve 2022'deki son askeri müdahaleler ve sınır kuvvetlerinin köy boşaltma stratejileri, bu sistematik imha ve mülksüzleştirme politikasının güncel ve kesintisiz halkalarıdır.

Tasarımcının görsel kompozisyonun merkezine yerleştirdiği, yanlarında taşıyabildikleri birkaç parça odun ve temel eşyayla bilinmezliğe yürüyen Arakanlı figürleri, satırlara sığmayan bu kolektif dramın dilsiz vesikalarıdır. Harita üzerinde kan kırmızı tonlarla işaretlenen Myanmar ve Arakan Eyaleti, coğrafyanın nasıl bir açık hava hapishanesine ve tecrit sahasına dönüştürüldüğünün somut kanıtıdır.

Acar'ın bu nitelikli enformasyon tasarımı, insan hakları retoriklerinin küresel güç dengeleri karşısındaki zafiyetini akademik bir ciddiyetle analiz ederken; bizleri tarihin bu karanlık sayfaları karşısında unutmaya karşı direnmeye, sivil yaşam hakkını her türlü politik ve askeri ajandanın üzerinde tutmaya çağıran güçlü bir entelektüel manifesto sunmaktadır.

"Dünyanın en çok zulüm gören halkı" Arakanlı Müslümanlar

1962

Askeri darbenin ardından Arakanlı Müslümanlar, **temel haklarından mahrum bırakılmaya** başlandı

1978-1982

'Ejderha Kral Operasyonu' ile yaklaşık **300 bin Arakanlı Müslüman Bangladeş'e** sürüldü

Arakanlı Müslümanların **vatandaşlıkları** ellerinden alındı

Sağlık hizmetleri, eğitim ve mülkiyet haklarından mahrum bırakılan Arakanlılar, **işkence ve tacizler** karşısında savunmasız kaldı

1991-1992

200 binden fazla Arakanlı **'Temiz ve Güzel Ulus Operasyonu'** ile ülkeden çıkarıldı

2011

200 binden fazla Arakanlı **'Temiz ve Güzel Ulus Operasyonu** ' ile ülkeden çıkarıldı

2012

Budistler ile Müslümanlar arasında çıkan çatışmalarda **çoğu Müslüman binlerce kişi** hayatını kaybetti, yüzlerce ev ve iş yeri yandı

2016-2017

Arakan nüfusunun **%75'i yerinden edildi** ve çoğu **Bangladeş'te sığınmacı** haline geldi

2021

1 Şubat'taki darbenin ardından yüz binlerce kişi **yerinden edildi**

2022

Ordu boşaltılan Arakan köylerini **sınır kuvvetlerinin mülkü ilan etti**

Eser Sahibi: Salih Köse | **Konu:** Gazze'de Sağlık Sistemi

Modern tıp etiğinin ve uluslararası insancıl hukukun en temel sığınağı olan hastaneler, Gazze'de şifanın değil, sistematik bir imhanın ve teknolojik vahşetin odağı haline getirilmiştir. Cenevre Sözleşmeleri ile koruma altına alınan sağlık kurumları, 2023 Ekim ayından bu yana sadece askeri birer hedef değil, bir halkın yaşam iradesini kırmak için seçilmiş stratejik imha durakları olarak kullanılmaktadır. Salih Köse'nin Gazze'de Sağlık Sistemi başlıklı bu sarsıcı eseri, bir kentin can damarlarının nasıl birer birer kesildiğini akademik bir titizlikle belgelerken, beyaz önlüklerin kana bulandığı o dehşet verici süreci kolektif hafızaya kazımaktadır.

Grafiklerin soğuk ve keskin diliyle sunulan %94'lük yıkım oranı, aslında bir toplumun hayata tutunma şansının nasıl matematiksel bir kesinlikle elinden alındığını göstermektedir. Gazze'deki 36 hastaneden sadece 12'sinin kısmen hizmet verebiliyor olması, yüz binlerce yaralı ve kronik hastanın modern tıbbın imkânlarından bütünüyle mahrum bırakıldığını belgeleyen çarpıcı bir veridir. Gerçekleşen 690'dan fazla saldırı, rastlantısal bir çatışmanın yan hasarı değil; ambulanslardan yoğun bakım ünitelerine kadar uzanan planlı bir çökertme operasyonudur.

Tasarımın merkezinde birer hafıza miladı olarak yükselen spesifik hastane saldırıları, bu trajedinin en kanlı ve en sarsıcı perdelerini oluşturmaktadır. 17 Ekim 2023'te El-Ehli Baptist Hastanesi'ne düzenlenen saldırıda 470'den fazla canın saniyeler içinde yitirilmesi, güvenli bölge kavramının Gazze'de nasıl bir illüzyondan ibaret olduğunu kanıtlamıştır. Bölgenin tek kanser merkezi olan Türk-Filistin Dostluk Hastanesi'nin 30 Ekim'de vurularak kullanılmaz hale getirilmesi, en savunmasız durumdaki hastaların tedavi hakkının birer ölüm fermanına dönüştüğünün en acı verici göstergesidir. Gazze'nin en büyük sağlık tesisi olan Şifa Hastanesi'nin 15 Kasım'da kuşatılarak bölümlerinin yerle bir edilmesi, tıbbi otoritenin ve insan onurunun teknolojik bir tiranlık altında nasıl ezildiğinin görsel bir manifestosudur.

Sağlık sisteminin asıl taşıyıcı gücü olan personelin hedef alınması, Gazze'deki yıkımın ne kadar derin ve kalıcı olduğunu göstermektedir. 1.400'den fazla sağlık çalışanının görevi başında katledilmesi, sadece bir meslek grubunun değil, bir halkın kolektif savunma mekanizmasının felç edilmesidir. Tasarımın her bir çizgisi, bu beyaz önlüklü kahramanların veda notlarını andıran sarsıcı birer veri noktasıdır. Hız göstergelerindeki kırmızıya bürünmüş ibreler gibi, sağlık sisteminin çöküşü de insanlığın tükeniş zamanını gösteren birer kıyamet saatidir. Salih Köse, bu devasa acıyı verinin nesnelliği ve sanatın gücüyle birleştirerek dilsizlerin sesi olmaktadır.

Bu çalışma, salt bir veri görselleştirmesi olmanın ötesine geçerek insanlığın ortak vicdanına hitap eden anıtsal bir esere dönüşmektedir.

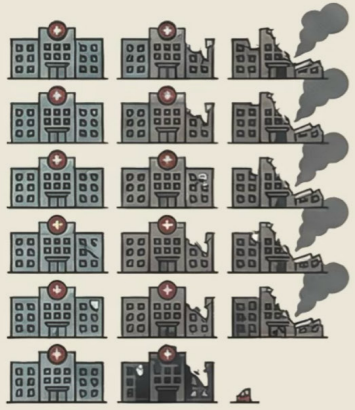
GAZZE'DE SAĞLIK SİSTEMİ HEDEFTE

İsrail Saldırılarının Bilançosu

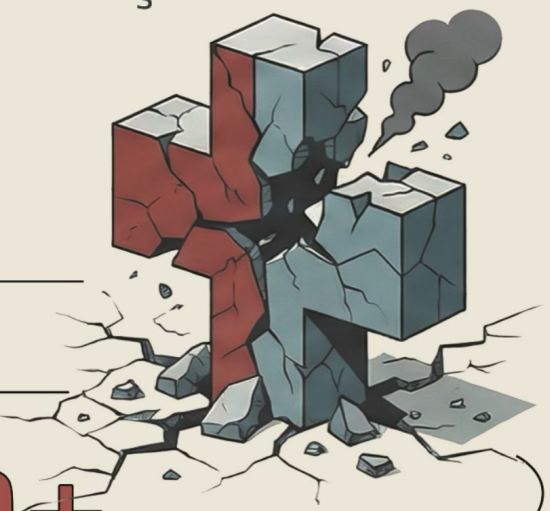
Yıkımın Genel Tablosu

%94

Sağlık Tesislerinin %94'ü Hasarlı veya Yıkılmış

Gazze'deki 36 hastahaneden sadece 12'si kısmen hizmet verebiliyor.

690+

Saldırı

690'dan Fazla Saldırı

Sağlık merkezleri, hastaneler ve 180'den fazla ambulans doğrudan hedef alındı.

1,400+

1.400'den Fazla Sağlık Çalışanı Öldürüldü

Saldırılarda 880'den fazla sivil hayatını kaybetti, yüzlerce yardım görevlisi öldürüldü.

Öne Çıkan Hastane Saldırıları

El-Ehli Baptist Hastanesi: 17 Ekim 2023

Hastaneye saldıran sivillerin de olduğu saldırıda 470'ten fazla kişi hayatını kaybetti.

Türk-Filistin Dostluk Hastanesi: 30 Ekim 2023

Gazze'deki tek kanser hastanesi hedef alınarak kullanılamaz hale getirildi.

Şifa Hastanesi Kuşatması: 15 Kasım 2023

Gazze'nin en büyük sağlık tesisi basıldı ve bölümleri yıkılarak terk edildi.

Kaynak: Anadolu Ajansı

ÖDÜL TÖRENİ, SERGİ VE PANELDEN YANSIMALAR

DÜNYA
SOYKIRIMLAR
VE GAZZE TARİHİ
İNFOGRAFİK YARIŞMASI
Hoş Geldiniz
TÜRKİYE YÜZYILI
Hikimiyet
Prof. Dr. Evren YAŞAR

Holokost SOYKIRIMI
GÜVENLİ BÖLGE DEĞİLDİ
BOŞNA SOYKIRIMI VE SREBRENİCA
Toplam Ölü: 100.000 (1992-1995)
Yerinden Edilen: 2 Milyon
Sivil Ölü: 50.000
ÖLÜM YOLU
11 Temmuz 1995

FİLİSTİNLİ ESİRLERE YÖNELİK
"İDAM YASASI"NIN
ULUSLARARASI İNSAN
HAKLARI HUKUKU
ÇERÇEVESİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ
Doç. Dr. Ömer GEDİK
Anayasa Mahkemesi Raportörü

TÜRKİYE YÜZYILI
DÜNYA SOYKIRIMLAR VE GAZZE TARİHİ
İNFOGRAFİK YARIŞMASI
Moderatör
Şeref MALKOÇ
TBMM Kamu Başdenetçisi (E)
20. ve 21. Dönem Trabzon Milletvekili
Panelistler
Dr. Öğr. Üyesi Yakup Levent KORKUT
Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Ömer GEDİK
Anayasa Mahkemesi Raportörü
Anayasa Yargısı Araştırmaları Merkezi Koordinatörü
Yahya KURTKAYA
TRT Haber Kanal Koordinatörlüğü, Dış Haberler Birimi

Doç. D r GEDİK
Anayasa esi Raportörü
Yah

TÜRKİYE YÜZYILI
DÜNYA SOYKIRIMLAR VE GAZZE TARİHİ
İNFOGRAFİK YARIŞMASI
Moderatör
Şeref MALKOÇ
TBMM Kamu Başdenetçisi (E)
20. ve 21. Dönem Trabzon Milletvekili
Dr. Öğr. Üyesi Yakup Levent KORKUT
Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Ömer GEDİK

GAZZE KRİZ RAPORU
Sayılarla İnsani ve Maddi Yıkım
GÜVENLİ BÖLGE DEĞİLDİ
BOSNA SOYKIRIMI VE SREBRENİCA
8372
30 YILDIR AYNI ACI
KIBRIS SOYKIRIMI
HOLODOMOR
GAZZE'DE BAŞLARINDAN VE GÖĞÜSLERİNDEN VURULARAK ÖLDÜRÜLEN ÇOCUKLAR
[Bir BBC Araştırması]
ANA BULGULAR VE VERİLER
168
95
srebrenitsa

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SÖYÜNMALAR
GAZZE

60.000 TL
Tasarımcı: Yasin DEMİRCİ

NOTLARIM

NOTLARIM

NOTLARIM

NOTLARIM

NOTLARIM

ISBN 978-605-2276-06-8

bozok.edu.tr

bozokedutr

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ

Yozgat Bozok Üniversitesi

2026